सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५ र सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावली २०६५ को नियम २ बमोजिम

आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्रबाट सम्पादन गरिएको क्रियाकलापहरु

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्र
पुल्चोक, ललितपुर ।

विषय सूची

क्र.स	विषय	पाना
१	पृष्ठभूमी	१
२	केन्द्रको संरचना र दरबन्दी विवरण	३
३	कार्यकारी निर्देशक सहित केन्द्रको महाशाखा/शाखाको कार्य विवरण	८-२०
४	आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा सम्पादन गरेको प्रमुख कामको विवरण	२१-२६
५	स्वीकृत बजेट तथा प्रगति विवरण	२७
६	आ.व.२०८०/८१ को नेपालको वैदेशिक व्यापार वस्तुस्थिति	२८-४५

पृष्ठभूमि

नेपाल एक अल्पविकसित राष्ट्र हो । प्राकृतिक श्रोत र साधनहरुले भरिपूर्ण नेपाल जस्तो देश पनि अल्पविकसित राष्ट्रको सूचीमा रहनु दुर्भाग्यपूर्ण हो भन्नु पर्दछ । हामीले हाम्रो श्रोत र साधनलाइ अधिकतम उपयोग गर्न सके निश्चय नै देशले विकसित राष्ट्रको रुपमा कोल्टे फेर्न धेरै वर्ष लाग्न छैन । तर खाँचो छ सम्पूर्ण क्षेत्रको प्रतिवद्धता सकारात्मक सोच र उचित वातावरणाको । विगत केही वर्ष देखि देशको युवा जनशक्ति विदेश पलायन हुने परिस्थितबाट देश भित्र आवश्यक जनशक्तिको अभावले उत्पादन क्षेत्रमा परिचालन गर्ने बातावरण बन्न सके रोजगारीका अवसरहरु पनि प्रशस्त रुपमा बन्न सक्ने थियो । तर अस्थिर राजनीतिक वातावरण र लामो सक्रमण कालका कारण अहिले उत्पादनको क्षेत्रको अवस्था दयनीय बनेको छ । आशा गरौ अव यो अवस्थाले चाँडै नै निकास पाउनेछ । देश विकासको बाटोमा अग्रगतिमा बढ्नेछ ।

नेपालका अधिकाश योजनाहरु गरिवी निवारणलाई नै प्रमुख लक्ष्यको रुपमा लिएर तर्जुमा गरिएका हुन्छन् । यिनै योजनाहरुका देशको निर्यात व्यापारको क्षेत्रलाई पनि प्रमुखता दिइएका पाइन्छन् । विदेशी मुद्रा आर्जन गर्नु प्रमख श्रोत निर्यात व्यापारलाई बृद्धि गर्न सकेमा निश्चय नै देशको अर्थतन्त्र मजबुत बन्नेछ र गरिवी निवारणमा ठूलो टेवा मिल्न जाने कुरामा शका छैन । नेपाल जस्तो भूपरिवेष्ठित राष्ट्रको लागि निर्यात व्यापारको विकास गर्नु चुनौतिपूर्ण छ भने उत्पादन क्षेत्रमा देखा पर्ने समस्याहरु नीतिगत अस्थिरता ठुलो बजारमा परिचित हुन र स्थान पाउने समस्या र उत्पादित वस्तुलाई ती बजार सम्म पुर्याउन विभिन्न कठिनाइ निकासी व्यापारका अन्य प्रमुख चुनौतीहरु हुन् । यस्ता समस्याहरुको पहिचान गरी त्यसको समाधान गर्न यस केन्द्र जस्तो सस्थाको भूमिका अत्यन्त महत्वपूर्ण हुन्छ ।

यस केन्द्रल स्थापनाको प्रारम्भ विन्दुदेखि आफ्नो ९ वर्षको यात्रामा निकासी व्यापारको प्रवर्द्धन गर्नको लागि उल्लेखनीय कार्य गर्दै आएकोमा दुईमत छैन । वस्तु विकास तथा विविधिकरण गुणस्तर सुधार तथा बजार प्रवर्द्धनका लागि निकासी योग्य वस्तुको छनौट तथा उत्पादन विस्तारका लागि विभिन्न तालिम कार्यक्रमको आयोजना यस सम्वन्धी अध्ययन तथा अनुसन्धान स्वदेश तथा विदेशमा आयोजना हुने मेला तथा प्रदर्शनीहरुमा सहभागिताको व्यवस्था देश भित्र र बाहिर नेपाली वस्तुहरुको एक देशीय मेलाहरुको आयोजना निकासीकर्ताहरुलाई सिफारिस तथा परामर्श प्रदान गर्ने आदि कार्यहरु विगतका काल खण्डमा यस केन्द्रले गर्दै आएका महत्वपूर्ण कार्यहरु हुन् । अत्यन्त सीमित साधन र श्रोतबाट शुरु भएको यस केन्द्रले अहिले विभिन्न आधुनिक उपकरणहरु प्रयोग गरी निकासी व्यापारको लागि पुर्याएको योगदान सवैको सामु छलर्ङ्ग नै छ । तर विगतका कार्यहरु प्रति गर्व मात्र गरेर यथास्थानमा नरही समय र परिस्थित अनुकुल केन्द्रका आफ्ना क्रियाकलापहरुलाई पनि परिवर्तन गर्दै जानु पर्ने वर्तमानको आवश्यकतालाई केन्द्रले राम्रोसग महशुस गरेको छ । बदलिएको विश्व परिस्थिति सग तादात्म्य हुने नीति नियम र काम गर्ने तौर तरिकामा पनि परिमार्जन गर्ने दिशामा अग्रसर हुने प्रयास पनि भइरहेको छ ।

विश्व व्यापिकरणको आजको युगमा समयको मागलाइ ध्यानमा राखी केन्द्रले Nepal Trade Information Portal को स्थापनाबाट Electronic माध्यमबाट छिटो छरितो र समयानुकुल सेवा प्रदान गर्दै आई रहेको छ । भविष्यमा प्रतिष्ठानको रुपमा विकास गर्न लक्ष्य लिइएको यस केन्द्रलेआगामी दिनहरुमा अझ बढी सशक्त सवल सक्षम भई कार्य गर्नु पर्ने हुन्छ ।

मुलुकको व्यापार घाटालाई सन्तुलनमा ल्याउन निकासी व्यापारमा देखा परेका समस्याहरुको पहिचान गरी त्यसको छिटो समाधान गर्न पनि केन्द्रले आफ्नो भूमिकालाई गहन बनाउदै लानु परेको छ । सेवामूलक सस्था भएको हुनाले केन्द्रले विश्वमा भइरहेको व्यापारिक गतिविधिहरु देशको आयात निर्यात स्थिती व्यापारसग सम्बन्धित सस्थाहरुको सही जानकारी निरन्तर रुपमा प्रवाह गर्दै लान सके निकासी व्यापारमा समयमा नै सुधार

आउन सक्दछ । विद्यमान ठूला व्यवसायीहरुका साथै नयाँ आउने व्यवसायहरुलाई प्रोत्सान गर्न तथा बैदेशिक लगानी भित्र्याउन समेत केन्द्रले आफ्नो भूमिका विस्तार गर्नु पर्ने देखिन्छ । केन्द्रले गरेका विगतका क्रियाकलापहरुलाई अझ परिमार्जित र परिष्कृत गरी आगामी दिनहरुमा निर्यात व्यापार क्षेत्रमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्ने नै छ ।

व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्र निकासी व्यापारको क्षेत्रमा एक सुपरिचित नाम हो । आफनो लक्ष्य उद्धेश्य हासिल गर्न गरिएका प्रयासहरु र यसको प्रगति प्रतिवेदन विगतका यस पुस्तक मार्फत जनसमक्ष प्रस्तुत गरिएको सर्वसाधारणबाट प्राप्त प्रतिक्रियाले केन्द्रलाई अगाडि बढाउने कार्यको लागि खुराक बन्नेछ भन्ने हाम्रो धारणा छ । यस प्रतिवेदन आ व २०७१। ७२ मा केन्द्रले गरेका कार्यहरु केन्द्रको सागठनिक अवस्था केन्द्रले दिई आएका सेवा र सुविधाहरु लगायतका विविध विषयहरु समेटी यो प्रतिवेदन प्रस्तुत गरिएको छ ।

विश्व मानचित्रमा नेपाल एक अल्प विकसित राष्ट्रहरुको सूचीमा पर्दछ । यद्यपि नेपाल प्राकृतिक साधनहरुले भरपुर छ । ती साधन र श्रोत तथा जनशक्तिको अधिकतम उपयोगबाट देशले कोल्टे फेर्न सक्दथ्यो । तर यस सभावनालाई हाल सम्म बास्तविकतामा परिवर्तन गर्न सकिरहेको छैन ।

नेपालको धेरै जसो योजनाहरुमा गरिवी निवारणलाई एक प्रमुख लक्ष्यको रुपमा प्रस्तुत गर्ने गरेको छ । यसको लागि निर्यात व्यापारलाई व्यापार क्षेत्रलाई प्रमुख भूमिका राखेको छ । देशका कुना काप्चामा रहेको स्थानीय श्रोत साधनको अधिकतम उपयोग गरी स्थानीय बेरोगजार जनशक्तिलाई परिचालन गरी नेपालका परम्परागत रुपमा उत्पादन हुदै आएका प्राचीन हस्तकलाका सामग्रीहरुलाई नयाँ डिजाइनमा विकास गरेर उत्पादन गर्न सकेको खण्डमा एकातिर खेर गैरहेको वस्तुहरु कच्चा पदार्थको रुपमा उपयोग भई यसको उचित मूल्य प्राप्त गर्न सकिने साथै देशका बेरोजगार जनशक्तिलाइ यस कार्यमा लगाउन सकेमा रोजगारको अवसर प्राप्त भई आयमूलक कार्यमा सलग्न भई आयस्तरका साथै जीवनस्तरमा समेत बृद्धि हुन जानेछ । जसले गर्दा गरिवी निवारणमा टेवा पुगेन जानेछ ।

यद्यपि नेपाल एक भूपरिवेष्ठित मुलुकका लागि निर्यात व्यापार विस्तार गर्नु एक ठुलो चुनौतीको कार्य हुन जान्छ । यसका साथै उत्पादन क्षेत्रमा देखा पर्ने चुनौतीहरु नीतिगत अस्थिरता ठुलो बजारमा परिचित हुन स्थान पाउन र उत्पादित वस्तुहरुलाई ती बजारसम्म पुर्याउन विभिन्न कठिनाईहरुको सामना गर्नु पर्ने हुन्छ । यसका समस्याहरुको समाधान गर्न यस केन्द्र जस्ता सस्थाले उत्पादनदेखि निकासी तथा विदेशी बजारमा नेपाली बस्तुको लागि स्थान बनाउने सम्मका प्रकृयामा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्न सक्दछ ।

यसका लागि केन्द्रले आफ्नो स्थापनाकालदेखि नै वस्तु विकास तथा विविधिकरणा गुणस्तर सुधार तथा बजार प्रवर्द्धनको लागि निकासी योग्य वस्तुको छनौट तथा उत्पादन विस्तारका लागि विभिन्न तालिम कार्यक्रमको आयोजना यस सम्बन्धी अध्ययन तथा अनुसन्धान स्वदेश तथा विदेशमा आयोजना हुने मेला तथा प्रदर्शनीहरुमा सहभागिताको व्यवस्था देश भित्र र बाहिर नेपाली वस्तुहरुको एक देशीय मेलाहरुको आयोजना निकासीकर्ताहरुलाई सिफारीस तथा परामर्श प्रदान गर्ने आदि कार्यहरु गर्दै आएको छ ।

यस बाहेक व्यापार व्यवसायसग सम्बन्धित सघ सस्था व्यक्तिका लागि आवश्यक व्यापारिक सूचना तथ्थ आदि प्रदान गरी व्यवसाय विकासका लागि सहयोग समेत प्रदान गर्दै आएको छ ।

केन्द्रको संरचना र दरबन्दी विवरण

व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन विकास समितिको स्वरुप र प्रकृतिः

नेपाल सरकारबाट विगतमा भारतमा केन्द्रीकृत निर्यात व्यापारलाई देशगत तथा वस्तुगत रुपमा विविधिकरण गरी निकासी प्रवर्द्धन गर्ने क्रममा निर्यातका प्रवर्द्धनात्मक कार्य सञ्चालन गर्न/गराउन वि.सं. २०२७ साल मंसिरमा विकास समिति ऐन २०१३ अनुसार व्यापार प्रवर्द्धन केन्द्र, ऊनी तथा गलैंचा क्षेत्रको सम्वर्द्धन, विकास तथा प्रवर्द्धनको लागि २०४९ श्रावणमा गलैंचा तथा ऊन विकास समिति र देशको वैदेशिक व्यापारमा विद्यमान असन्तुलन तथा विसंगति हटाई निकासी प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यबाट २०५२ पौष महिनामा निर्यात प्रवर्द्धन समितिको स्थापना गरिएको थियो । यसरी स्थापना भएका सम्बन्धित संस्थाले आ-आफ्नो उद्देश्य, लक्ष्य एवं कार्यक्षेत्रको परिधिभित्र रही तोकिएका कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन गर्दै आईरहेको भएतापनि यस्ता संस्थाको उद्देश्य र क्षेत्राधिकारलाई समयानुकूल परिवर्तन गरी देशको निर्यात व्यापारलाई अझै सुदृढ तुल्याउन तत्कालिन व्यापार प्रवर्द्धन प्रवर्द्धन केन्द्र र गलैंचा तथा ऊन विकास समितिलाई विघटन तथा निर्यात प्रवर्द्धन समितिलाई खारेज गरी नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषदबाट मिति २०६३।०५।२० मा व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन विकास समिति गठन गरियो । सोको स्थापना तथा सञ्चालन बारे राजपत्रमा मिति २०६३।०७।१३ मा सूचना प्रकाशित भएपश्चात् तत्कालिन माननीय उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रीज्यूबाट मिति २०६३।०७।१७ मा उद्घाटन गरिए पछि संस्थाले विधिवत रुपमा पूर्णता पाई समितिको कार्य अगाडि बढ्यो र सोको सचिवालयको रुपमा व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्र रहेको छ ।

व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन विकास समिति (गठन) आदेश, २०६३ (पहिलो संशोधन) बमोजिम गठन भएको व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन विकास समितिको स्वरुप निम्नानुसार रहेको छ :

(क)	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्री वा राज्यमन्त्री	अध्यक्ष
(ख)	सचिव, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय (वाणिज्य तथा आपूर्ति तर्फ)	सदस्य
(ग)	सचिव, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय (उद्योग तर्फ)	सदस्य
(घ)	सचिव, अर्थ मन्त्रालय	सदस्य
(ङ)	महानिर्देशक, वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण विभाग	सदस्य
(च)	अध्यक्ष, नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ	सदस्य
(छ)	अध्यक्ष, नेपाल उद्योग परिसंघ	सदस्य
(ज)	अध्यक्ष, नेपाल चेम्वर अफ कमर्श	सदस्य
(झ)	वाणिज्यशास्त्र, अर्थशास्त्र व्यवस्थापन वा कानुन विषयमा कम्तीमा स्नातक उपाधि हाँसिल गरेको र उद्योग, वाणिज्य क्षेत्रमा कम्तीमा पाँच वर्षको अनुभव प्राप्त व्यक्तिहरु मध्येबाट दफा ८ बमोजिमको समितिको सिफारिशमा समितिले मनोनित गरेका दुई जना	सदस्य
(ञ)	कार्यकारी निर्देशक	सदस्य-सचिव

<u>समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारः</u>

समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय वमोजिम रहेको छः

(क) देशको व्यापार विकास र विस्तार गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक नीति तर्जुमा गर्न नेपाल सरकारलाई सुझाव दिने,

(ख) देशको व्यापार विकास र विस्तार गरी मुलुकको अर्थतन्त्र अभिवृद्धि गर्न सहयोग गर्ने,

(ग) आन्तरिक व्यापार प्रवर्द्धन गर्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा व्यापार मेला तथा प्रदर्शनीको आयोजना गर्ने,

(घ) ग्रामीण क्षेत्रमा उत्पादित कृषि तथा गैरकृषिजन्य वस्तुको आन्तरिक वा बाह्य बजार विस्तार गरी ग्रामीण अर्थतन्त्रको विकासद्वारा गरिबी निवारणमा सघाउ पुऱ्याउने,

(ङ) निकासीयोग्य वस्तुको उत्पादनमा वृद्धि ल्याउन सम्बन्धित निकायबीच समन्वय गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,

(च) निकासीजन्य वस्तुको लागि बजार पहिचान गरी व्यापार विविधीकरण गर्न सहयोग गर्ने,

(छ) निकासी प्रवर्द्धन तथा व्यापार विविधीकरणका लागि सस्था स्थापना गर्ने तथा संस्थापित संस्थालाई आवश्यक सहयोग गर्ने,

(ज) निकासीयोग्य वस्तुको गुणस्तरको लागि विदेशी राष्ट्र तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ सस्थासंग निकासी पैठारी तथा व्यापार व्यवस्थापन सम्बन्धमा प्राविधिक सहयोग आदान प्रदान गर्ने,

(झ) निकासी उन्मुख तथा पैठारी प्रतिस्थापन परियोजनामा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरबाट लगानी गर्न उपयुक्त कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,

(ञ) व्यापारसँग सम्बन्धित आवश्यक सूचना, तथ्यांक, जानकारी तथा ज्ञानमूलक विषयको संकलन, प्रकाशन तथा विक्री वितरण गर्ने तथा सो सम्बन्धी सूचनागृहको रुपमा काम गर्ने,

(ट) वैदेशिक व्यापारमा देखापरेका समस्याको पहिचान गरी सोको समाधानको लागि नेपाल सरकारलाई सुझाव दिने,

(ठ) उत्पादित वस्तुको बजार प्रवर्द्धन तथा बजार परीक्षण गर्न सहयोग पुऱ्याउने,

(ड) स्वदेशी तथा विदेशी क्रेता तथा विक्रेताको व्यापारिक भेला गर्ने तथा निजहरुलाई संलग्न गराई विभिन्न किसिमका गोष्ठी, कार्यशाला, तथा तालिम सञ्चालन गर्ने,

(ढ) उत्पादित वस्तु वा सेवाको गुणस्तर नियन्त्रण, बीमा, ढुवानी आदिको सरलीकरण तथा निकासी कारोबारसँग सम्बन्धित अन्य सेवाहरुको प्रवर्द्धन तथा सम्वर्द्धन गराउन सहयोग गर्ने,

(ढ१) मुलुकको वैदेशिक व्यापारको विकास, विस्तार, तथा प्रवर्द्धन गरी व्यापार घाटालाई न्यूनीकरण गर्ने उपाय पत्ता लगाउने,

(ढ२) नेपाली वस्तुको उच्च निर्यातको सम्भाव्यता भएका मुलुकहरुको विवरण तयार गर्ने,

(ढ३) नेपाली उद्यमी व्यवसायीलाई आफनो उत्पादन विदेशी बजारमा पुर्‍याउन आवश्यक सहजीकरण र समन्वय गर्ने,

(ढ४) अन्तर्राष्ट्रिय बजारको मागको प्रकृति अनुसार निजी क्षेत्रलाई वस्तु विकास, प्याकेजिङ तथा लेवलिङमा सुधार गर्ने कार्यमा सहयोग पुर्‍याउने,

(ढ५) नेपाली उद्यमी तथा व्यवसायीलाई भौगोलिक संकेतीकरण, सामूहिक ट्रेडमार्क जस्ता व्यापार सम्बद्ध बौद्धिक सम्पत्ति दर्ता गर्ने कार्यमा सहयोग पुर्‍याउने,

(ढ६) अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा नेपालका उत्पादन र लगानीको सम्भाव्यताका बारेमा गैर आवासीय नेपाली संस्था, कूटनीतिक तथा वाणिज्य नियोगसँग समन्वय गरी प्रचार प्रसार गर्ने गराउने,

(ढ७) निर्यातयोग्य वस्तु तथा सेवाहरुको उत्पादन, बजार पहुँच व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धनका विषयमा तालिम कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, गराउने,

(ढ८) स्वदेशी तथा विदेशी प्राज्ञिक सस्थासँग समन्वय गरी अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारका विभिन्न विषयमा तालिम तथा प्रशिक्षण सञ्चालन गर्ने, गराउने,

(ढ९) मुलुकको आन्तरिक तथा अन्तराष्ट्रिय व्यापार प्रवर्द्धन र व्यस्थापनको क्षेत्रमा राष्ट्रिय सम्पर्क बिन्दु (नेशनल फोकल पोइन्ट) को रुपमा कार्य गर्ने,

(ढ१०) द्विपक्षीय, क्षेत्रीय तथा बहुपक्षीय व्यापार सम्बन्धी समसामयिक विषयहरुमा अध्ययन तथा अनुसन्धान गरी सोको प्रतिवेदन प्रकाशन गर्ने,

(ढ११) स्वदेश तथा विदेशमा आयोजना हुने व्यापार मेला तथा व्यापार प्रदर्शनीमा नेपाली उद्यमी, व्यवसायीलाई सहभागी गराउन आवश्यक समन्वय तथा सहजीकरण गर्ने ।

(ण) समितिको वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम बनाई स्वीकृत गर्ने,

(त) समितिको उद्देश्य पूर्ति गर्न आवश्यक अन्य काम गर्ने,

समितिको सचिवालयको रुपमा कार्यरत व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्रको सांगठनिक स्वरुप, जनशक्ति व्यवस्था संगठन संरचना :

समितिको (गठन) आदेशमा उल्लेख भएका कार्यहरु सम्पन्न गर्नको लागि यस केन्द्र अन्तरगत केन्द्रीय कार्यालयमा ३ महाशाखा र ९ शाखा तथा २ सम्पर्क कार्यालयहरु क्रमशः विराटनगर र नेपालगञ्जमा रहेको छ । केन्द्रको दैनिक कार्यहरुलाई सहज रुपमा सम्पन्न गर्न केन्द्र अन्तर्गत ९६ जनाको दरवन्दी स्वीकृत रहेकोमा हाल स्थायी ३६ जना कर्मचारीहरु कार्यरत छन् । जस्को विवरण निम्नानुसार रहेको छ ।

सि.नं	पद	तह	स्वीकृत दरवन्दी संख्या			कार्यरत कर्मचारी			रीक्त दरबन्दी		कुल	कैफियत
			प्र.	प्रा.	कुल	प्र.	प्रा.	कुल	प्र.	प्रा.		
१	कार्यकारी.निर्देशक		१	-	१	१	-	१	-	-	०	
२	नायव कार्यकारी निर्देशक	१०	३	-	३	-	-	-	३	-	३	
३	निर्देशक	९	३	२	५	१	-	१	२	२	४	

४	उप -निर्देशक	८	६	२	८	२	२	४	४	-	४	
५	वरिष्ठ अधिकृत	७	९	२	११	४	२	६	५	-	५	
६	शाखा अधिकृत	६	२१	४	२५	५	-	५	१६	४	२०	लेखा अधिकृत समेत
७	वरिष्ठ सहायक	५	१३	६	१९	२	५	७	११	१	१२	लेखा पाल समेत
८	सहायक/चौथो तह	४	४	१	५	३	-	३	१	१	२	
९	हलुका सवारी चालक	-	-	४	४	-	१	१	-	३	३	
१०	कार्यालय सहयोगी	-	९	-	९	४	-	४	५	-	५	
११	पाले	-	४	-	४	३	-	३	१	-	१	
१२	बगैचे	-	१	-	१	१	-	१	-	-	०	
१३	स्विपर	-	१	-	१	-	-	-	-	-	१	
	जम्मा :		७५	२१	९६	२६	१०	३६	४८	११	६०	

नोट : २०८१ असार मसान्त सम्मको विवरण

व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्रको संगठन संरचना-२०७२

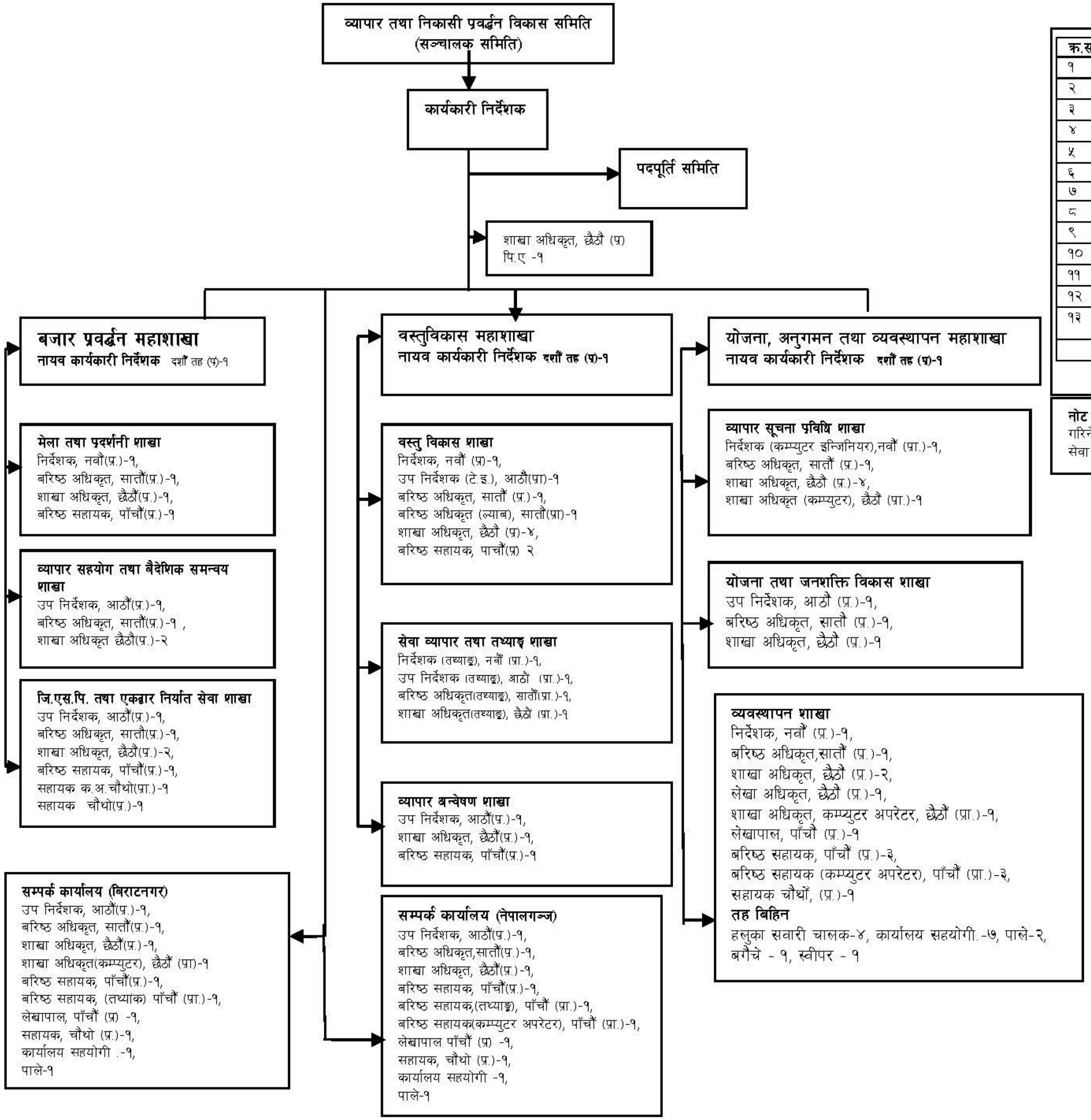

क.सं	पद/तह	प्रशासन	प्राविधिक	जम्मा	कैफियत
१	कार्यकारी निर्देशक / विशिष्ट	१	-	१	
२	नायव कार्यकारी निर्देशक/दशौं तह	३	-	३	
३	निर्देशक /नवौं तह	३	२	५	
४	उप निर्देशक/ आठौं तह	६	२	८	
५	बरिष्ठ अधिकृत/सातौं तह	९	२	११	
६	शाखा अधिकृत/छैठौं	२१	४	२५	लेखा अधिकृत समेत
७	बरिष्ठ सहायक/पाचौं तह	१३	६	१९	लेखापाल समेत
८	सहायक/चौथो तह	४	१	५	
९	हलुका सवारी चालक	-	४	४	
१०	कार्यालय सहयोगी/श्रेणी विहिन	९	-	९	
११	पाले	४	-	४	
१२	बगैंचे	१	-	१	
१३	स्वीपर	१	-	१	
	जम्मा	**७५**	**२१**	**९६**	

नोट : तह विहिन पदमा कार्यरत स्थायी कर्मचारी कुनै पनि कारणबाट सेवा निवृत्त भएमा उक्त पदहरुमा सेवा करारबाट पुर्ति गरिनेछ। साथै विभिन्न तहका प्राविधिक पदमध्ये प्रविधिक पद कम्प्युटर र हलुका सवारी चालक पदहरुमा कार्यरत कर्मचारीहरु सेवा निवृत्त भए वा ती पद रिक्त रहेको अवस्थामा स्थायी पदपुर्ति नभए सम्मका लागि सेवा करारबाट कार्य संचालन गरिनेछ।

कार्यकारी निर्देशक सहित केन्द्रको महाशाखा/शाखाको कार्य विवरण

कार्यकारी निर्देशक

व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन विकास समिति (गठन) आदेश, २०६३ (संशोधन सहित) को दफा ७ को उपदफा ३ वमोजिम केन्द्रका कार्यकारी निर्देशकको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय वमोजिम रहेको छ :

- समितिको वार्षिक बजेट, कार्यक्रम तथा योजना तयार गरी समिति समक्ष पेश गर्ने,
- समितिको बैठकमा पेश गरिने विषयको प्रस्ताव तयार गर्ने, गराउने,
- समितिको सम्पत्तिको रेखदेख गर्ने तथा त्यस्तो सम्पत्तिको अभिलेख अद्यावधिक गरी राख्ने,
- समितिबाट भएका निर्णय कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,
- समितिबाट स्वीकृत योजना तथा कार्यक्रमको निरीक्षण तथा अनुगमन गर्ने, गराउने,
- समितिको दैनिक प्रशासन सञ्चालन गर्ने,
- समितिले तोकिदिएका अन्य काम गर्ने, गराउने ।

केन्द्रको स्वीकृत संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण २०७२ अनुसार निम्न वमोजिम महाशाखा तथा शाखाहरु रहेका छन्।

(क) बजार प्रवर्द्धन महाशाखा

- निकासीयोग्य वस्तुहरुको बजार प्रवर्द्धनको लागि उपयुक्त अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार मेला, प्रदर्शनी तथा एक्स्पोमा सहभागिता सम्बन्धी कार्यक्रम तय गरी प्रभावकारीरुपमा सम्पन्न गर्ने, गराउने ।
- विदेशमा एकदेशिय व्यापार मेला तथा प्रर्दशनीहरुको आयोजना गर्न संयोजन तथा व्यवस्था गर्ने ।
- स्वदेशमा राष्ट्रिय स्तरको मेला तथा प्रदर्शनी आयोजना गर्ने ।
- स्वदेशमा तथा विदेशमा आयोजना हुने मेला, प्रदर्शनीमा संयोजन तथा सहभागिताको व्यवस्था मिलाउने ।
- स्वदेश तथा विदेशमा आयोजना हुने मेला, प्रदर्शनी तथा एक्स्पोमा भाग लिने कार्यविधि, म्यानुअल आदि तयार गर्ने ।
- अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार मेला तथा प्रदर्शनीहरुमा सहभागिता गरेपछिको उपलब्धी मूल्याँकन तथा विश्लेषण कार्य गर्ने ।

- राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार मेलाको आयोजनाको लागि आवश्यक स्रोत तथा साधनको खोजी गर्ने ।
- भर्चुयल (Virtual) मेला सम्पादन सम्बन्धी अध्ययन तथा आयोजना गर्ने ।
- बजार प्रवर्द्धनका लागि स्टोर प्रमोशन (Store Promotion) सम्बन्धी अध्ययन तथा तत्सम्बन्धी कार्यक्रम आयोजना गर्ने ।
- विदेशी राष्ट्रहरुबाट नेपालमा आयोजना गरिने व्यापारिक मेला, प्रदर्शनी तथा एक्स्पोहरुको लागि आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- स्वदेश तथा विदेशमा आयोजना हुने मेला, प्रदर्शनी तथा एक्स्पोहरुको आवश्यकतानुसार अध्ययन तथा निरिक्षण भ्रमण गर्ने।
- बैदेशिक लगानी प्रवर्द्धन सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय प्रदर्शनीहरुमा सहभागिता गर्ने, गराउने ।
- विश्व प्रदर्शनीमा सहभागिता तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी समन्वय एवं निर्देशन समितिको कार्यहरु गर्ने ।
- स्वदेश तथा विदेशस्थित विभिन्न सङ्गठन एवं निकायहरुसंग विभिन्न माध्यमबाट सम्पर्क कायम गर्ने ।
- व्यापार सहयोग तथा कुटनीति सम्बन्ध सम्बन्धी सम्पूर्ण कार्यहरु गर्ने ।
- सामान्य ग्राह्यता प्रणाली (GSP/REX) सम्बन्धी आवश्यक अध्ययनका साथै तालीम, गोष्ठी सेमिनारको सञ्चालन गर्ने र आवश्यक नीतिगत कार्यहरु गर्ने ।
- साथै तोकिएका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

(क.१) <u>**मेला तथा प्रदर्शनी शाखा**</u>

- निकासीयोग्य वस्तुहरुको बजार प्रवर्द्धनका लागि स्वदेश तथा विदेशमा आयोजना हुने मेला, प्रदर्शनी, Expo हरुको जानकारी सङ्कलन गरी आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गराउने एवं सम्बन्धितलाई जानकारी उपलब्ध गराउने ।
- अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा एकदेशिय व्यापार मेला आयोजनाको संयोजन तथा व्यवस्था गर्ने ।
- स्वदेशमा अन्तर्राष्ट्रिय मेला प्रदर्शनी आयोजना गर्ने तथा अन्य देशहरुले आयोजना गर्ने मेला प्रदर्शनीमा आवश्यकता अनुसार सहयोग गर्ने ।
- स्वदेश तथा विदेशमा आयोजना हुने मेला, प्रदर्शनी तथा एक्स्पोहरुमा भाग लिने कार्यविधी लगायतका सम्पूर्ण प्रलेखहरु तयार गरी आवश्यक कार्य गर्ने ।
- अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार मेला, प्रदर्शनी एक्स्पोजिशनहरुमा सहभागिता गर्ने संघ/संस्था/ फर्म/कम्पनीहरुलाई आवश्यक सिफारिश उपलब्ध गराउने
- बजार प्रवर्द्धनका लागि भरचुअल (Virtual) मेला तथा स्टोर प्रमोशन (Store Promotion) सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा अध्ययन गरी तत्सम्बन्धी कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन गर्ने ।

- मेला प्रदर्शनीहरुमा लक्षीत व्यापारिक प्रतिनिधीमण्डलको भ्रमणको व्यवस्थापन गर्ने ।
- विश्व प्रदर्शनीमा सहभागिता तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी समन्वय एवं निर्देशन समितिको सचिवालयको रुपमा कार्य गर्ने ।
- अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार मेला, प्रदर्शनीहरुमा सहभागिता गरेपछि सो को अध्यावधिक विवरण राख्ने तथा उपलब्धी मूल्याङ्कन सहितको विश्लेषण कार्य गर्ने ।
- भाग लिएका मेलाहरुको रेकर्ड सूची अद्यावधिक गरी राख्ने ।
- स्वदेश तथा विदेशमा आयोजना हुने मेला, प्रदर्शनी तथा एक्स्पोहरुको अध्ययन तथा निरीक्षण भ्रमण गर्ने ।
- तोकिएको अन्य कार्य गर्ने ।

(क.२) <u>व्यापार सहयोग तथा बैदेशिक समन्वय शाखा :</u>

- विदेशबाट आउने व्यापारिक प्रतिनिधीमण्डलहरुको आवश्यकता अनुसार भेटघाट तथा छलफलको व्यवस्थापन कार्य गर्ने ।
- अन्तर्राष्ट्रिय बजारलाई लक्षित गरी व्यापारिक प्रतिनिधीमण्डलको भ्रमण व्यवस्थाका लागि कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गराउने तथा भ्रमणको उपलब्धी सहितको प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
- आयात तथा निर्यातकर्ता बीच आवश्यकता अनुसार भेटघाट, छलफल तथा गोष्ठी, सेमिनारको व्यवस्था गर्ने ।
- सरकारी तथा निजी क्षेत्रको लागत सहभागिता (Public Private Partnership) को आधारमा आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा गरी स्वीकृत कार्यक्रम सञ्चालन गरी कार्यान्वयनको अनुगमन गर्ने ।
- आर्थिक कुटनितीको माध्यमबाट निर्यात व्यापारको विकास र विस्तारको लागि गर्न सकिने कार्यहरुको पहिचान गरी कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गराउने।
- अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरुसँग व्यापारिक सम्बन्ध स्थापित गर्न आवश्यक पहल गर्ने ।
- वैदेशिक सहायता प्राप्त गर्न कार्ययोजना तयार गरी सम्बन्धितबाट कार्यान्वयन गराउन पहल गर्ने ।
- भ्रमणको आदान प्रदान, बजार अध्ययन र क्रेता बिक्रेताको भेटघाट लगायतका कार्यक्रमहरु आवश्यकतानुसार आयोजना गर्ने ।
- तोकिएको अन्य कार्यहरु गर्ने ।

(क.३) <u>जि.एस.पि. तथा एकद्वार निर्यात सेवा शाखा</u>

- एकै स्थानबाट निर्यातका प्रक्रियागत कार्यहरु फछ्र्यौट गराउने र आवश्यकता अनुसार यस सम्बन्धी कार्यविधी तयार गर्ने/नीतिगत कार्यहरु गर्ने, सम्बन्धित सरकारी निकाय, नीजि क्षेत्रका प्रतिनिधी मूलक संस्था तथा सेवाग्राहीका बीच समन्वयकारी भूमिका निर्वाह गर्ने ।
- केन्द्रका प्रकाशनहरुको बिक्री वितरण गर्ने ।
- एकद्वार निर्यात सेवा सञ्चालनको हस्ताक्षरित समझदारी पत्र कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।
- एकद्वार निर्यात गृह सन्चालनको लागि गठित "एकद्वार निर्यात सेवा गृह सन्चालन तथा व्यवस्थापन समिति र एकद्वार निर्यात सेवा कार्य मूल्याङ्कन तथा अनुगमन समिति"लाई सचिवालय सेवा प्रदान गर्ने ।
- सामान्य ग्राह्यता प्रणाली (GSP/REX) प्रयोग र यसबाट प्राप्त गर्ने लाभका सम्बन्धमा सम्बन्धितलाई जानकारी उपलब्ध गराउन तालीम, गोष्ठी, सेमिनार, अन्तरक्रिया लगायतका कार्यक्रमहरु आयोजना गर्ने ।
- जि.एस.पी./रेक्स सुविधा प्रदान गर्ने विकसित र औद्योगिक राष्ट्रहरुबाट उपलब्ध गराइएको अवसरको जानकरी सङ्कलन, अध्ययन तथा सूचना प्रवाह गर्ने ।
- जि.एस.पी. सिफारिश तथा बिक्री वितरणको व्यवस्था गर्ने तथा अध्यावधिक विवरण सम्बन्धित शाखा महाशाखालाई उपलब्ध गराउने ।
- GSP तथा यूरोपियन यूनियनको डेरोगेशन सुविधा अन्तर्गतको निकासी तथ्याङ्क सङ्कलन गरी यूरोपियन यूनियनलाई उपलब्ध गराउने ।
- तोकिएको अन्य कार्यहरु गर्ने ।

(ख) <u>बस्तु बिकास महाशाखा</u>

- उत्पादनदेखि बजार व्यवस्थापनसम्मका सम्पूर्ण पक्षहरुलाई समेट्ने गरी वस्तु विकास सम्बन्धी कार्यक्रम र परियोजनाहरुको पहिचान गर्ने र सो सम्बन्धी कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने ।
- वस्तु विकासका लागि आवश्यक Product profile, Brochure, Catalogue, Documentary, Roster आदि तयार गर्ने र गर्न लगाउने ।
- गुणस्तर मापदण्ड बारे अद्यावधिक जानकारी सङ्कलनका लागि अध्ययन गरी गुणस्तर निर्धारण गर्न राय सुझाव दिने ।
- नेपाल सरकारले निर्यात प्रवर्द्धनका लागि पहिचान गरेको Nepal Trade Integration Strategy (NTIS) अन्तर्गत रहेका बस्तुहरुका साथै सरकारबाट समय समयमा ल्याइने वस्तु विकास नीति बमोजिमका आवश्यक कार्यहरु सम्पादन गर्ने ।

- नेपालभित्र गलैंचा, तयारी पोशाक, ऊनी वस्तु आदिको उत्पादन तथा निकासी प्रवर्द्धनको लागि चाहिने आधारभूत पूर्वाधारको विकास गरी सो सम्बन्धी सूचना तथा परामर्श सेवा प्रदान गर्ने ।
- स्टावेक्स कार्यक्रम अन्तर्गतको रिभल्भिङ्ग फण्डको ऋण सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- केन्द्रको प्रतिनिधित्व गरी स्थानीय रुपमा सञ्चालन हुने विभिन्न गोष्ठी, सेमिनार आदिमा सहभागी हुनुका साथै केन्द्रले तोकेको अन्य कार्यहरु गर्ने, गराउने ।
- महाशाखागत रुपमा बस्तु बिकास, व्यापार तथ्याङ्क सङ्कलन तथा विश्लेषण र व्यापार अनुसन्धान सम्बन्धी कार्यहरुमा समन्वय गर्ने ।
- सेवा व्यापार सम्बन्धी कार्यको समन्वय गर्ने र सो कार्य सम्पादन गर्ने गराउने ।
- महाशाखा अन्तर्गत सञ्चालन गर्न तोकेको कार्य समेतको परिधिभित्र रही कार्यक्रमहरु र बजेट तर्जुमा प्रस्ताव गरी स्वीकृत कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने। कार्यक्रम र कार्यक्रम बाहिरको कार्य प्रगति केन्द्र र मन्त्रालयमा उपलब्ध गराउने कार्य गराउने ।
- केन्द्रको महाशाखाहरु बीच र आफ्नो महाशाखा अन्तर्गत शाखाहरुमा समन्वय राखी बस्तु बिकास, व्यापार तथ्याङ्क, व्यापार अनुसन्धान कार्यमा संलग्न रही देशको निकासी प्रवर्द्धनमा सघाउ पुऱ्याउने कार्य गर्ने ।
- दैनिक रुपमा आफ्नो महाशाखा अन्तर्गतका शाखाहरुको कार्यको सुपरिवेक्षण कार्य गर्ने । केन्द्रबाट आयोजना गरेको र गरिने बैठक, गोष्ठी, तालीम र कार्यशालामा आफ्नो महाशाखाको तर्फबाट केन्द्रलाई सहयोग गर्ने ।
- निकासी व्यापारका सम्बन्धमा जानकारी लिन आउने सेवाग्राहीहरुलाई यस सम्बन्धी अद्यावधिक जानकारी उपलव्ध गराउनुको साथै परामर्श सेवा उपलव्ध गराउने ।
- कार्यकारी निर्देशकसँग समन्वय गरी गर्नुपर्ने आवश्यक सम्पूर्ण कार्यहरु गर्ने, गराउने ।

(ख.१) **<u>वस्तु विकास शाखा :</u>**

- कृषि तथा वनजन्य, हस्तकला तथा औद्योगिकजन्य वस्तुहरुको पहिचानका लागि उत्पादनको स्थिति, उत्पादन वृद्धि र बजारिकरणका लागि चालिनु पर्ने कदम, अवसर, चुनौती, समस्या र समाधान गर्न अपनाउनु पर्ने भावी रणनीति सहितको अध्ययन अनुसन्धान गरी सिफारिशहरु प्रस्तुत गर्ने ।
- वस्तु विकासका लागि अध्ययन अनुसन्धानले देखाएका अवसरहरुलाई अंगिकरण गर्ने कार्यक्रमहरु तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने ।
- उत्पादित वस्तुको गुणस्तरको सम्बन्धमा अध्ययन गरी गुणस्तर कायम गर्न अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता अनुसारको राय सुझाव दिने ।
- उत्पादक र निकासीकर्ता बीचको अन्तर सम्बन्ध विकास गर्न मध्यस्थताको भूमिका निर्वाह गर्ने एवं विदेशी आयातकर्ताहरुको विवरण अद्यावधिक गरी निकासी सम्भाव्यताको जानकारी सम्बन्धितलाई उपलब्ध गराउने ।
- आवश्यकता अनुसारका श्रव्य दृश्य र प्रकाशन सामग्रीहरु तयार गर्ने ।

- डिजाइन, उत्पादकत्व वृद्धि र मूल्य अभिवृद्धिमा महत्वपूर्ण पक्षहरु बारे अध्ययन गरी सुझाव दिने ।
- गलैंचा तथा ऊनी वस्तु उत्पादनका लागि आवश्यक पर्ने सबै प्रकारका कच्चा पदार्थको आपूर्तिको लागि सिफारिश गर्ने र त्यस्ता कच्चा पदार्थ एवं निर्यात हुने गलैंचा तथा ऊनी वस्तुको गुणस्तर निर्धारण, अनुगमन, प्रमाणिकरण र सुपरिवेक्षण गर्ने ।
- गलैंचा तथा ऊनी बस्तु उत्पादित उद्योगहरुबाट निस्कने प्रदुषणबाट वातावरणमा पर्न सक्ने नकारात्मक असरलाई रोक्न र प्रदुषण कम गर्ने कार्यका लागि सम्बन्धित पक्षलाई आवश्यक सुझाव र सो सम्बन्धी चेतनामुलक कार्यक्रम सन्चालन गर्ने ।
- नेपालभित्र गलैंचा, तयारी पोशाक, ऊनी वस्तु आदिको उत्पादन तथा निकासी प्रवर्द्धनको लागि चाहिने आधारभूत पूर्वाधारको विकास गरी सो सम्बन्धी सूचना तथा परामर्श सेवा प्रदान गर्ने ।
- अन्य आवश्यक कार्य गर्ने ।

(ख.२) <u>सेवा व्यापार तथा तथ्याङ्क शाखा :</u>

- भारत तथा तेस्रो मुलुकहरुको निकासी पैठारी तथ्याङ्क भन्सार नाकाहरुबाट सङ्कलन गरी तालिकीकरण गर्ने र सामयिक रुपले प्रकाशन गर्नको लागि पाण्डुलिपी तयार गरी विश्लेषणात्मक रुपमा आवश्यकता अनुसार प्रकाशन गर्ने।
- तथ्याङ्क सङ्कलनका लागि आवश्यकता अनुसार कर्मचारी परिचालन गर्ने तथा सङ्कलनका लागि भन्सार विभाग, भन्सार कार्यालय, नेपाल राष्ट्र बैंक लगायतका विभिन्न निकायहरुसँग समन्वयकारी भूमिका निर्वाह गर्ने ।
- सङ्कलित तथ्याङ्कलाई प्रत्येक आर्थिक बर्षमा तुलनात्मक रुपमा अध्ययन र विश्लेषण गरी तथ्याङ्क पुस्तिका/सि.डी. आदि प्रकाशन गरी वितरणको व्यवस्था मिलाउने ।
- Commercially Important Person (CIP) तथा उत्कृष्ट निकासीकर्ता सम्मानका लागि आवश्यक पर्ने तथ्याङ्कको अभिलेख अध्यावधिक गरी सम्बन्धित पक्षलाई उपलब्ध गराउने तथा यस सम्बन्धी आवश्यक निर्देशिका, कार्यविधीमा समयानुकूल परिमार्जनका लागि सुझाव पेश गर्ने ।
- प्रत्येक आर्थिक बर्षको निकासीको आधारमा निकासीकर्ताहरुको वर्गिकरण गरी निकासीकर्ताहरुको वेग्ला बेग्लै अभिलेख राख्ने ।
- तोकिएका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

(ख.३) व्यापार अन्वेषण शाखा

- द्विपक्षीय, क्षेत्रीय तथा बहुपक्षिय व्यापार सम्झौताहरुबाट नेपालले प्राप्त गरेका र गर्न सक्ने लाभका सम्बन्धमा अध्ययन अनुसन्धान गरी अध्यावधिक प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
- द्विपक्षीय, क्षेत्रीय तथा बहुपक्षीय व्यापार सम्झौताहरुबाट नेपालको निर्यातमा पर्न सक्ने असरलाई दृष्टिगत गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सम्बन्धित पक्षलाई जानकारी प्रदान गर्ने ।
- स्वदेशी उत्पादनको तुलनात्मक लाभ, अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता अभिवृद्धिका लागि आवश्यक पक्षहरुको विश्लेषण गरी अध्यावधिक विवरण सम्बन्धित पक्षलाई उपलब्ध गराउने ।
- नेपाली र विदेशी व्यापारीहरुका बीचमा उठेका व्यापार विवादको समस्या समाधानका लागि आवश्यक सहयोग पु¥याउने र समन्वय गर्ने ।
- निर्यात अवसरको खोजीका क्रममा लक्षित बजारको अध्ययन तथा अनुसन्धान गर्ने ।
- तोकिएका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

(ग) योजना, अनुगमन तथा व्यवस्थापन महाशाखा

- महाशाखा अन्तर्गतका शाखाहरुबाट गरिने बार्षिक कार्यक्रम कार्यान्वयन गराउने कार्य र कार्यक्रम बाहेकका सो महाशाखासँग सम्बन्धित प्रतिवेदन/टिपोट/ब्रिफिङ्ग तयार तथा अन्य कार्यहरु गर्ने ।
- दैनिक रुपमा आफ्नो महाशाखा अन्तर्गतका शाखाहरुको कार्यमा सुपरिवेक्षण कार्य गर्ने ।
- स्वदेश तथा विदेशस्थित विभिन्न सङ्गठन एवं निकायहरुसंग विभिन्न माध्यमबाट सम्पर्क कायम गर्ने ।
- व्यापार सम्बन्धी सूचना प्रणाली विश्वसनिय, सरल, सक्षम र छिटो प्रवाह गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
- निकासी व्यापारका सम्बन्धमा जानकारी लिन आउने सेवाग्राहीहरुलाई यस सम्बन्धी अद्यावधिक जानकारी उपलब्ध गराउनुको साथै परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने ।
- राष्ट्रिय योजना तथा वाणिज्य नीतिलाई दृष्टिगत गर्दै केन्द्रको बार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको मस्यौदा तयार गर्ने र सम्बन्धित शाखाहरुसँग समन्वय गरी बजेटको तर्जुमा गर्ने ।
- विनियोजित कार्यक्रम र प्रशासनिक बजेटको परिचालनमा सहयोग गरी बजेटको समिक्षा गर्ने ।
- केन्द्रले सञ्चालन गर्ने कार्यक्रमहरुको अनुगमन, निरीक्षण र सुपरिवेक्षण गर्ने/गराउने ।

- आवधिक तथा बार्षिक कार्य प्रगति विवरण तयार पार्न लगाउने ।
- केन्द्रको पदपूर्ति समिति र व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन विकास समितिको तोकिएको कार्यहरु गर्ने ।
- निर्यात क्षेत्र तथा देशको सम्पूर्ण बाणिज्य क्षेत्रलाई असर पार्ने किसिमको नेपाल सरकारको बाणिज्य नीति, राष्ट्रिय योजना नीति नियम आदि अध्ययन गर्ने एवं नीति तर्जुमाका लागि राय उपलव्ध गराई सहयोग पुऱ्याउने ।
- वैदेशिक व्यापार सम्बन्धी प्रक्रिया, प्रलेख र सुविधा एवं पूर्वाधार व्यवस्थाको अध्ययन गर्ने र अध्ययन गर्न लगाउने ।
- औद्योगिक प्रवर्द्धन नीति, बैदेशिक लगानी नीति, बैदेशिक मुद्रा नीतिहरु आदिको अध्ययन गर्ने ।
- निर्यात व्यापार सम्बन्धी बैकिङ्ग, बीमा र पारवहन आदिको अध्ययन गर्ने ।
- कर्मचारी तथा जिन्सी व्यवस्थापन गर्ने र गराउने ।
- केन्द्रको प्रकाशनहरुको बिक्री बितरण, दर्ता, चलानी, सरसफाई, सुरक्षा व्यवस्था, सवारी साधन परिचालन लगायत कार्यको लागि आवश्यक प्रबन्धहरु गर्ने ।
- आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी कार्य सञ्चालनको लागि आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण कार्यहरु गर्ने ।
- राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय तालीम/गोष्ठी/सेमिनार आदिमा केन्द्रका कर्मचारीहरुको सहभागिताको व्यवस्था गर्ने ।
- निर्यात व्यापारसंग सम्बन्धित दक्षता अभिवृद्धि गराउन केन्द्रबाट आयोजना गर्न सकिने छोटो तथा लामो अवधिको तालीम पहिचान गरी पाठ्यक्रम निर्माण लगायत आवश्यक कार्यविधी तयारी गर्ने साथै सम्बन्धित बिज्ञको रोष्टर स्वीकृत गराई तालिम सञ्चालन गराउने ।
- केन्द्रको आफ्नै पहलमा वा अन्य संघ संस्थासँग संयुक्त सहभागितामा तालीम, गोष्ठी, अन्तरक्रिया, सेमिनार आदिको आयोजना/सञ्चालन सम्बन्धी कार्य गर्ने र गर्न लगाउने ।
- केन्द्रमा कार्यरत कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धिको लागि अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरुबाट छात्रवृत्ति कोष उपलब्ध हुन सक्ने सम्भावनाको खोजी गर्ने ।
- साथै तोकिएका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

(ग.१) <u>व्यापार सूचना प्रविधि शाखा</u>

- व्यापार प्रवर्द्धनका लागि सहयोग हुने खालका पुस्तक, पत्रपत्रिका, प्रलेख, ऐन, नियम, नीति, निर्देशिका आदि खरिद एवं सङ्कलन गर्ने तथा संङ्कलित प्रलेखहरुलाई वस्तुगत, देशगत र कार्यगतको आधारमा वर्गिकरण गरी प्रशोधन गर्ने र Cataloguing गरी Kardex System मा व्यवस्थित रुपमा राख्ने ।
- विभिन्न संघ संस्थाका प्रकाशनहरुलाई विनिमय प्रणाली अनुसार आदान प्रदानको व्यवस्था गर्ने ।

- प्राप्त प्रलेखहरुबाट केन्द्रका विभिन्न महाशाखा/शाखाहरुलाई आवश्यक पर्ने विवरणहरु अध्यावधिक गरी उपलब्ध गराउने ।
- विभिन्न समयमा भएका निकासीयोग्य वस्तु, बजार अध्ययन लगायतका महत्वपूर्ण अध्ययन अनुसन्धानका प्रतिवेदनहरु सङ्कलन गरी व्यवस्थित रुपमा राख्ने र आवश्यकता अनुसार आन्तरिक एवं बाह्य प्रयोगको लागि उपलब्ध गराउने ।
- निकासी व्यापारका सम्बन्धमा जानकारी लिन आउने सेवाग्राहीहरुलाई यस सम्बन्धी अध्यावधिक जानकारी उपलब्ध गराउनुका साथै परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने ।
- व्यापार सम्बन्धी सूचना प्रणाली विश्वसनीय रुपमा सरल सक्षम र छिटो प्रवाह गर्ने ।
- आयात निर्यातकर्ताहरुको Company Profile and Product Profile तयार गरी अद्यावधिक राख्ने र समय समयमा आयात निर्यातकर्ताहरुको रोष्टर प्रकाशित गरी सूचना सेवा सम्बन्धी जानकारी प्रदान गर्ने ।
- विभिन्न देशको निकासी पैठारी सम्ब्न्धी व्यापार तथ्याङ्क, भन्सार दरबन्दी, सामान्य ग्राह्यता प्रणाली (GSP), शुल्क तथा गैर शुल्क, गुणस्तर नियन्त्रण प्रमाणपत्र तथा सूचनाहरु सङ्कलन गरी उपलब्ध गराउने ।
- विद्युतीय प्रणालीबाट उपलब्ध गराउन सक्ने व्यापार सम्बन्धी अद्यावधिक तथा समसामयिक महत्वपूर्ण सूचनाहरु ट्रेड प्वाइन्टमा आवद्ध गरी प्रवाह गर्ने ।
- विद्युतीय प्रणालीद्वारा सूचना तथा सञ्चारको प्रविधि तथा नेटवर्कको माध्यमबाट व्यापारिक जानकारी तथा अवसरहरु प्रदान गर्ने सम्बन्धमा World Trade Point Federation (WTPF) को सदस्यको रुपमा हिमालय ट्रेड प्वाइन्ट काठमाण्डौं सञ्चालन गर्ने ।
- केन्द्रबाट प्रकाशित हुने विभिन्न प्रकारका निःशुल्क प्रकाशनहरु वितरण गर्ने ।
- नियमित रुपमा केन्द्रका जानकारीमूलक पत्र-पत्रिका एवं प्रलेखहरुलाई अध्यावधिक गरी प्रकाशन गर्ने ।
- तोकिएका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

(ग.२) <u>योजना तथा जनशक्ति विकास शाखा</u>

- केन्द्रका महाशाखा/शाखाहरुबाट प्राप्त कार्यक्रमहरुलाई सङ्कलन गरी आवधिक योजना तथा सरकारको प्राथमिकता अनुसारका कार्यक्रमहरुको मस्यौदा गरी स्वीकृतीको लागि सम्बन्धित निकायमा पेश गर्ने ।
- स्वीकृत बार्षिक कार्यक्रमको कार्य प्रगती मासिक, चौमासिक, अष्टमासिक तथा बार्षिक रुपमा तयार गरी सम्बन्धित निकायमा समिक्षा लगायतको कार्यको लागि पठाउने ।

- बार्षिक प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
- केन्द्रका कार्यक्रमहरुको आवश्यकता अनुसारको अनुगमन तथा निरीक्षण गर्ने ।
- बैदेशिक व्यापार सम्बन्धी नीति, नियम, प्रक्रिया र सुविधा एवं पूर्वाधार व्यवस्थाको अध्ययन गर्ने ।
- निकासी व्यापारका क्षेत्रमा आवश्यक पर्ने नीति नियम आदि अध्यावधिक गर्न तथा नयाँ बन्ने ऐन नियम तर्जुमाका लागि आवश्यक राय उपलब्ध गराई सहयोग गर्ने ।
- राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय रुपमा आयोजना हुने तालिम तथा अध्ययन सम्बन्धी सूचनाहरु प्राप्त गरी सहभागिताको व्यवस्था मिलाउने ।
- निर्यात व्यापारसँग सम्बन्धित दक्षता अभिवृद्धि गराउन केन्द्रबाट आयोजना गर्न सकिने छोटो तथा लामो अवधिको तालीम पहिचान गरी पाठ्यक्रम तर्जुमा लगायत आवश्यक कार्यविधी तयारी गर्ने साथै सम्बन्धित विज्ञको रोष्टर तयार गरी तालिम सञ्चालन गराउने ।
- केन्द्रमा कार्यरत कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धिका लागि छात्रवृत्तिको व्यवस्थाको सम्भावना खोजी गर्ने ।
- तोकिएका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

(ग.३) व्यवस्थापन शाखा

- कर्मचारी व्यवस्थापनका लागि सिफारिश गर्ने ।
- केन्द्रको भौतिक सम्पत्तिको संरक्षण पुनःनिर्माण, मर्मत लगायतका कार्यहरु गर्ने ।
- कर्मचारीहरुको व्यक्तिगत विवरणको अभिलेख अध्यावधिक गर्ने ।
- आवश्यकता अनुसार सामान खरिद गर्ने, अभिलेखिकरण गरी वितरणको व्यवस्थापन गर्नुका साथै जिन्सी व्यवस्थापन सम्बन्धी आवश्यक कार्यहरु गर्ने ।
- पदपूर्ति सम्बन्धी आवश्यक कार्यमा सहयोग गर्ने ।
- आर्थिक प्रशासनसँग सम्बन्धित कार्यहरु ऐन नियमको परिधी भित्र रही गर्ने र आवश्यक अध्यावधिक विवरण तयार गरी सम्बन्धित निकायमा पेश गर्ने ।
- टेण्डर र करार सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- केन्द्र र अर्न्तगतका कार्यालयहरुबाट सञ्चालित कार्यक्रमहरुको आवश्यकता अनुसार अनुगमन निरीक्षण गर्ने ।
- बार्षिक रुपमा आवश्यक पर्ने प्रशासनिक बजेट तर्जुमा गर्ने र कार्यक्रम बजेटको लागि सम्बन्धित शाखासँग आवश्यक समन्वय लगायतको कार्य गर्ने ।

- समयमै लेखा परिक्षण गराउने तथा लेखा परिक्षणबाट औल्याइएका (आन्तरिक तथा अन्तिम) वेरुजुहरु फछ्र्यौट गर्ने, गराउने ।
- दर्ता, चलानी, सरसफाई, सुरक्षा, सवारी साधन परिचालन लगायतका कार्यहरु गर्ने ।
- समिति तथा समिति अर्न्तगत गठित उप-समितिहरुलाई आवश्यकतानुसार सहयोग गर्ने ।
- तोकिएका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

(घ) <u>सम्पर्क कार्यालयहरु (विराटनगर, नेपालगञ्ज)</u>

- प्रादेशिकस्तरमा सञ्चालन गर्ने कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने तथा कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।
- प्रादेशिक व्यापार तथ्याङ्क सङ्कलन तथा अध्यावधिक गर्ने ।
- केन्द्रीयस्तरबाट सञ्चालन गर्ने कार्यक्रमहरुमा आवश्यकतानुसार सहयोग र समन्वय गर्ने ।
- प्रादेशिकस्तरमा आयोजना हुने व्यापार मेलाहरुमा आवश्यकतानुसार सहयोग र सहकार्य गर्ने ।
- प्रादेशिक रुपमा उत्पादन हुने वस्तुहरुको बजारीकरणका लागि आवश्यक अध्ययन अनुसन्धान तथा आई परेका समस्याहरु समेटी अध्यावधिक प्रतिवेदन तयार गरी कार्यान्वयनका लागि आवश्यक पहल गर्ने ।
- आवश्यकता अनुसार तालीम, गोष्ठी र सेमिनारहरु पहिचान गरी यस्ता कार्यक्रम आयोजना गर्ने ।
- व्यापारिक अवसरको अध्यावधिक सुचना प्रवाह गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउने । केन्द्रका प्रकाशन तथा निर्यात प्रलेखहरुको बिक्रीको व्यवस्था मिलाउने ।
- केन्द्रीय कार्यालयको निर्देशन अनुसारका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

<u>केन्द्रबाट प्रदान गरिने सेवाहरुः</u>

- देशको व्यापार विकास र विस्तार गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक नीति तर्जुमा गर्न नेपाल सरकारलाई सुझाव दिने,
- निर्यात भैरहेका र निर्यात सम्भाव्य वस्तुको पहिचान एवं सम्भाव्यता अध्ययन, उत्पादन, उपलब्धता, गुणस्तरीय पक्ष एवं अन्तर्राष्ट्रिय बजार अवसर सम्बन्धी जानकारी उपलब्ध गराउने तथा वस्तुगत प्रोफाईल तयार गर्ने,
- नेपाली वस्तुहरुको बजार प्रवर्द्धन र विविधिकरणको लागि विदेशी मुलुकहरुमा सामुहिक व्यापार चिन्ह (Collective Trade Mark) दर्ताका लागि सहयोग गर्ने,

- भन्सार सुविधा प्राप्तिका लागि युरोपियन यूनियनमा आबद्ध मुलुकहरु सहित नर्वे, स्वीट्जरलैण्ड र टर्कीमा मालवस्तु निकासी गर्न चाहने निकासीकर्तालाई रेक्स (REX) प्रणालीमा दर्ता तथा अन्य मुलुकको हकमा सामान्य ग्राह्यता प्रणाली Generalized Scheme of Preference (GSP) Form A विक्री तथा जारी गर्ने,
- ऊनी गलैंचा तथा स्वीटरमा प्रयोग हुने कच्चा पदार्थ (ऊन) आयातमा सिफारिश प्रदान गर्ने,
- राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार मेला तथा प्रदर्शनी बारे जानकारी, सरकारी तथा निजी क्षेत्रको लागत साझेदारीमा राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार मेलाहरुको प्रवन्ध तथा आयोजना गरी सम्बन्धित सरोकारवालाहरुलाई सहभागिता गराउने, विदेशस्थित नेपाली कुटनीतिक नियोगहरुसंगको सहकार्यमा B2Bबैठकको आयोजना गर्ने,
- नेपालको वैदेशिक व्यापारको तथ्याङ्क संकलन, प्रशोधन, सम्प्रेषण, विश्लेषण, प्रकाशन तथा वितरण गर्ने,
- केन्द्रको वेभसाइटका साथै नेपाल ट्रेड इन्फरमेशन पोर्टल मार्फत सम्पूर्ण व्यापारिक सूचनाहरु, अन्तर्राष्ट्रिय सीमापार व्यापारमा लागु हुने देशका सम्पूर्ण ऐन, नीति, नियम, कार्यविधि सम्बन्धी सूचनाहरु प्रवाह गर्ने,
- WTO, SAFTA, ASEAN, BIMSTEC एवं व्यापारसंग सम्बन्धित सन्धी, सम्झौता अन्तर्गतका प्रावधान एवं व्यापारीक अवसर बारे जानकारी दिने,
- साना तथा मझौला उद्यमी (SMEs) हरुको क्षमता अभिवृद्धिका लागि वस्तु विकास, निर्यात प्रकृया र वजारहरुको खोज तथा अनुसन्धान, प्रवर्द्धन तथा निकासी सम्बन्धी क्षमता अभिबृद्धि तालिमहरु प्रदान गर्ने ।

केन्द्रमा सेवा प्रदान गर्ने महाशाखा, शाखा र जिम्मेवार अधिकारी:

क्र.सं.	महाशाखा र महाशाखा प्रमुखको नाम	शाखाहरुको नाम	शाखा प्रमुखहरुको नाम	कैफियत
१	बजार प्रवर्द्धन महाशाखा निर्देशक श्री नवीन राज शर्मा	(क) मेला तथा प्रदर्शनी शाखा	श्री मीन बहादुर कुँवर	
		(ख) व्यापार सहयोग तथा बैदेशिक समन्वय शाखा	श्री सिद्धिचरण दाहाल	
		(ग) जि.एस.पि. तथा एकद्वार निर्यात सेवा शाखा	श्री राजेन्द्र सिहं श्री सनुज नेउपाने	
२	बस्तु बिकास महाशाखा निर्देशक श्री नवीन राज शर्मा	(क) वस्तु विकास शाखा	श्री सिद्धिचरण दाहाल	
		(ख) सेवा व्यापार तथा तथ्याङ्क शाखा	श्री रविन्द्र दुवाडी	
		(ग) व्यापार अन्वेषण शाखा	-	
३	योजना, अनुगमन तथा व्यवस्थापन महाशाखा	(क) व्यापार सूचना प्रविधि शाखा	श्री राजेन्द्र सिहं	

	नायव कार्यकारी निर्देशक श्री सुयश खनाल	(ख) योजना तथा जनशक्ति विकास शाखा	श्री शान्तिदेवी मल्ल	
		(ग) व्यवस्थापन शाखा	श्री गोविन्द आचार्य	
४	सम्पर्क कार्यालय, विराटनगर		श्री केवल विष्ट	
५	सम्पर्क कार्यालय, नेपालगञ्ज		श्री मनि कुमार रन्जित	

नोट : २०८१ असार मसान्त सम्मको अध्यावधिक विवरण

सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधिः

- केन्द्रबाट प्रदान गरिने सेवाहरु मध्ये प्रति गलैंचाको लागि जि.एस.पी.फर्म सेट रु. १०।- र अन्यको लागि प्रति फर्म सेट रु. २५।-
- ८० नट सम्मको गलैंचाको निर्यातमा जि.एस.पी सिफारिश वापत प्रति वर्गमिटर रु. ३।- र ८० नटभन्दा माथिको गलैंचाको निर्यातमा जि.एस.पी सिफारिश वापत प्रति वर्ग मिटर रु. ५।-
- उक्त सेवाहरु बाहेक केन्द्रबाट प्रदान गरिने अन्य सेवाहरु निःशुल्क रुपमा सेवाग्राहीलाई उपलब्ध गराईनेछ । सेवाको प्रकृति अनुसार तत्काल वा यथासम्भव छिटो केन्द्रले सेवाग्राहीलाई सेवाहरु उपलब्ध गराउनेछ ।

निवेदन, उजुरी उपर निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारीः

(क) **प्रक्रिया**

- सूचना मागकर्ताले आफूले माग गरेको सूचना सहितको विवरण उल्लेख गरी केन्द्रको सूचना अधिकारीलाई सम्बोधन गरी निवेदन दिनु पर्नेछ,
- निवेदकको माग वमोजिमको सूचना तत्काल उपलब्ध गराउन नसकिने प्रकृतिको भएमा सूचना अधिकारीबाट कारण सहित सूचना उपलब्ध गराउने समय तोकी सोको जानकारी निवेदकलाई गराईनेछ,
- सूचना अधिकारी समक्ष माग गरिएको सूचना आफूभन्दा माथिल्लो तहबाट निर्णय गराउनु पर्ने भएमा सोको जानकारी सूचना मागकर्तालाई तत्काल गराई १५ दिनभित्र सूचना माग निवेदन उपर भएको निर्णय उपलब्ध गराईनेछ,
- केन्द्रको नियमावली, निर्देशिका तथा कार्यविधिले सूचना प्रवाह गर्न नमिल्ने, गोप्य रहने भनी तोकिएको विषयमा सूचना प्रवाह गरिने छैन ।

(ख) **निर्णय गर्ने अधिकारी**

केन्द्रका कार्यकारी निर्देशक वा निजले तोकेको निर्देशक ।

सूचना अधिकारीले उपलब्ध गराएको सूचना उपर उजुरी सुन्ने अधिकारीः केन्द्रका कार्यकारी निर्देशक

आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा सम्पादन गरेको प्रमुख कामको विवरण

(क) **वस्तुविकास तर्फः**

- निकासी क्षमता अभिबृद्धि गर्नको लागि सरोकारवाला उद्यमी व्यवसायीहरुलाई सहभागिता गराई केन्द्रको सभाहलमा ५० जनालाई सम्भाव्य अन्तरराष्टिय बजार विश्लेषण तथा खोजी (Potential International Market Access) सम्बन्धी ५ दिने तालिम सम्पन्न गरिएको ।
- केन्द्रमा स्थापना भएको Design Centre बाट २० जनालाई १५ दिनको ऊनी फेल्ट र हाते कागजको अन्तर्राष्ट्रिय माग वमोजिमको डिजाईन सम्बन्धी Training for Trainers (ToT) तालिम सम्पन्न भएको ।
- कैलाली, सुनसरी र झापामा गरी ८० जनालाई फेल्टबाट क्याट हाउस, फुल, जुत्ता, चप्पल, किरिङ्ग, लकेट, पर्स, मोवाइल पर्सको, कुसन आदि निर्माण तथा डिजाइन सम्बन्धी तालिम सम्पन्न भएको ।
- नेपाल काष्ठकला संघको लागत साझेदारीमा ललितपुरको सैवुमा १५ जना महिला र फरक क्षमता भएकाहरुलाई १ महिने काष्ठकला तालिम सम्पन्न भएको ।
- घरेलु तथा साना उद्यमीहरु ६० जनालाई सामाखुसी काठमाडौ र ललितपुरमा चिया तथा कफि र मसलाजन्य वस्तु अदुवा अलैची बेसार लगायतका वस्तुहरुको अन्तराष्ट्रियस्तरको प्याकेजिङ्ग तथा गुण निर्धारण सम्बन्धी ५ दिने अभिमुखिकरण तालिम सम्पन्न गरिएको।स्था
- नियस्तरमा उपलब्ध हुने अल्लोको रेशाबाट निकासीयोग्य वस्तु उत्पादन सम्वन्धि दैलेख, दाङ, धादिङ र काठमाडौ मा गरी जम्मा १०० जनालाई १५ दिने अल्लोको रेसाबाट कुसन कभर टप्स व्याग पर्स टोपी आदि वस्तु बनाउने तथा डिजाइन तालिम सम्पन्न ।
- सामाजिक कार्यका लागि सम्पूर्ण शक्ति नेपालको लागत साझेदारीमा तारकेश्वर मा अपाङ्गता भएका २५ जनालाई ६ महिने गलैंचा बुनाई तालिम सम्पन्न ।
- सुनवल नगरपालिका न पा १२ नं वडाको समन्वय र सहयोगमा भुमहीमा ४० जनालाई बाँस निगालो र बेतबाट डस्टविन पेन होल्डर वास्केट ह्याट मेच चप बोर्ड बनाउने तालिम सम्पन्न भएको ।

(ख) बजार प्रवर्द्धन तर्फ

अन्तराष्ट्रिय व्यापार मेलामा सहभागिता (८ वटा)

- जनवादी गणतन्त्र चीनको संघाई शहरमा नोभेम्वर ५ देखि १०, २०२३ सम्म आयोजना भएको 6th China International Import Expo (CIIE)

- World Expo 2025 Osaka, Kansai, Japan मा नेपालको सहभागिताको लागि पूर्व तयारी कार्य सम्बन्धी नोभेम्वर १४ देखी १६, २०२३ सम्म जापानमा International Participant Meeting (IPM) मा नेपालको सहभागिता
- नोभेम्वर १४ देखि २७, २०२३ भारतको राजधानी नयाँ दिल्लीमा आयोजना भएको India International Trade Fair २०२३
- "सत्रौं नेपाल-चीन (तिब्बत) आर्थिक तथा व्यापार मेला" मिति २०८१/१/१७ देखि २०८१/१/२१ सम्म काठमाडौंको भृकुटीमण्डपमा सम्पन्न
- अमेरिकाको लास भेगासमा फेब्रुअरी १३-१५ , २०२४ मा आयोजना भएको अन्तर्राष्ट्रिय Sourcing at Magic Fair २०२४
- जनवरी २६-३० २०२४ मा जर्मनीको फ्राङ्कफोर्टमा आयोजना भएको Amibente fair २०२४
- Egypt Expo & Convention Authority ले फेब्रुअरी २९ देखी मार्च ९, २०२४ मा आयोजना गरेको Cairo International Fair (CIF)
- जर्मनीको ह्यानोभर शहरमा जनवरी ११-१४, २०२४ मा आयोजना भएको DOMOTEX , Carpet Exhibition

राष्ट्रिय व्यापार मेलामा सहभागिता (५ वटा)

- फाल्गुन २४ देखि २८, २०८०, मा काठमाडौंमा आयोजना भएको नेपाल चेम्बर एक्स्पो २०२४
- मिति २०८० मंसिर १४ देखि १८ गतेसम्म काठमाडौंको भृकुटीमण्डपमा आयोजना भएको नेपाल अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार मेला
- मिति २०८० मंसिर २८ गतेदेखि पुस २ गतेसम्म आयोजना गरेको २० औं हस्तकला व्यापार मेला तथा १८ औं हस्तकला प्रतियोगिता
- मिति २०८० चैत्र १६ देखि २० गतेसम्म ललितपुरको सानेपामा आयोजना भएको ७औं अन्तर्राष्टिय महिला उधमी ब्यापार मेला
- मिति २०८१साल बैशाख २६ गते देखि ३० गते सम्म काठमाण्डौको भकुटीमण्डपमा आयोजना भएको नेपाल १७ औ अन्तरराष्टिय औद्योगिक व्यापार मेला तथा घरेलु उद्योग महोत्सव २०८१

(ग) व्यापार सूचना प्रवाह तर्फ:

व्यापार सूचना प्रवाह सम्बन्धी

- Nepal Art Council संगको सहकार्यमा कला (ARTS) सम्बन्धी क्याटलग तयार गरिएको ।
- प्रमुख पाँच निकासीयोग्य वस्तुहरु गलैंचा, अलैंची, कफी, हस्तकला र जुत्ताको डकुमेन्ट्री निर्माण गरिएको ।
- निकासीयोग्य छालाजन्य वस्तुहरु, गलैंचा, अलैंची, अदुवा, काष्ठकला, मुर्तिकला र प्रस्तर कला को जानकारीमूलक प्रोफाइल तयार गरिएको ।
- प्रमुख नेपाली संभाव्य निकासी वस्तुहरु प्रस्तरकला, काष्ठकला र थाङ्का/पौभाको उत्पादनदेखि निकासीसम्मको जानकारी मूलक Catalogueतयार गरिएको ।
- यूरोपियन यूनियनको जि.एस.पी सुविधा अन्तर्गत Registered Exporter System (REX) मा ७ वटा निकासीकर्ता कंपनीहरुको दर्ता तथा Update गर्ने कार्य गरेको ।
- निर्यात प्रवद्र्धनमा सहजीकरण गर्ने उद्देश्यले केन्द्रमा स्थापित Export Help Desk बाट निर्यात प्रवद्र्धनमा सहजीकरण गर्ने कार्य भैरहेको ।
- नेपालको वैदेशिक व्यापारको तथ्याङ्क विश्लेषण गरी केन्द्रको वेभसाईट मार्फत प्रकाशन गरिएको ।
- सेवाग्राहीलाई व्यापार सूचना एवं तथ्याङ्क सम्बन्धी जानकारी प्रदान गरिएको ।

(घ) सेवा व्यापार तथा तथ्याङ्क शाखा प्रवाह तर्फ:

- श्री उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय लगायत सरोकारवालाहरुबाट माग भए बमोजिमको तथ्याङ्कहरु उपलव्ध गराएको ।

(ङ) अध्ययन अनुसन्धान सम्बन्धी

- सात प्रदेशमा उत्पादन भैरहेका निकासीयोग्य एवं निकासी सम्भावना भएका वस्तुहरुको Product Profile अद्यावधिक गरिएको ।
- निर्यातमा नगद अनुदान प्रदान गर्ने सम्वन्धी कार्यविधि २०७९ (दोश्रो सँशोधन) दफा ८(१) मा अनुदान प्रदान गर्ने सम्वन्धी कार्यको अनुगमन तथा मूल्याँकन, समवन्य गर्न वाणिज्य तथा आपूर्ति सचिवज्यूको संयोजकत्वमा गठित समितिको निर्णय अनुसार मिति २०८०/१०/०२ गते व्यापार तथा निकासी प्रवद्र्धन केन्द्रका कार्यकारी निर्देशकको संयोजकत्वमा निर्यातमा अनुदान प्रदान गर्ने सम्वन्धी कार्यविधि, २०७९ (दोश्रो संशोधन)

मा परिमार्जन गर्न गठित उपसमितिले अध्यान गरी सुझाव सहितको प्रतिवेदन श्री उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयमा पेश गरेको।

- राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरुले पोशाक भत्ता वापत पाउने रकमलाई स्वदेशी उत्पादनको खरिदमा उपयोग गर्ने सम्बन्धमा केन्द्रले अध्ययन गरी सरकारी निकायमा नेपालमा उत्पादित पहिरन (शिरदेखि पाऊसम्म) प्रयोग सम्वन्धी प्रस्ताव श्री उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयमा पेश गरिएको ।

(च) <u>व्यापार पूर्वाधार तर्फ</u>

- धुम्बाराहीस्थित केन्द्रको स्वामित्वमा रहेको जमिनमा निकासीजन्य वस्तुहरुको प्रमाणीकरण तथा परिक्षाण गर्न सुविधा सम्पन्न प्रयोगशाला (Lab), Display & Training Centre का लागि मिति २०८१।०२।१६ गते काठमाडौं महानगरपालिकाबाट भवन निर्माण अनुमति पत्र प्राप्त भएको ।
- कोशी, मधेश, कर्णाली र सुदुरपश्चिम प्रदेशमा स्थायी राष्ट्रिय प्रदर्शनी स्थल निर्माणका लागि पूर्व सम्भाव्यता अध्ययन कार्य सम्पन्न गरिएको ।

(छ) <u>संरचनागत सुधार तर्फ</u>

- माननीय मन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा मिति २०८०/१२/१६ गते बसेको व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन विकास समितिको १२२ औं बैठकको निर्णयानुसार व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्र कर्मचारी सेवा सर्त र सुविधा सम्बन्धी नियमावली २०८० को मस्यौदालाई स्वीकृतका लागि मिति २०८१/१/२५ मा श्री उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय पठाईएको ।

१०. **<u>प्रमुख र सूचना अधिकारीको नाम र पदः</u>**

कार्यालय प्रमुख, कार्यकारी निर्देशक श्री सरद विकम राणा
सूचना अधिकारी, उपनिर्देशक श्री रविन्द्र दुवाडी

११. **<u>ऐन, नियम, विनियम वा निर्देशिकाको सूचीः</u>**

- निकासी पैठारी (नियन्त्रण) ऐन, २०१३
- औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०७३
- भन्सार ऐन, २०६४
- सेफगार्डस, एन्टी-डम्पिङ्ग तथा काउण्टरभेलिङ्ग ऐन, २०७६
- विशेष आर्थिक क्षेत्र ऐन, २०७३

- आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३
- वस्तुको प्रत्यक्ष
- विक्री (व्यवस्थापन तथा नियमन गर्ने) ऐन, २०७४
- सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४
- औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०७३
- सूशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन, २०६४
- सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावली, २०६५
- आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७
- सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४
- भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४
- भन्सार नियमावली, २०७५
- व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन विकास समिति (गठन) आदेश, २०६३ (दोस्रो संशोधन २०७५ समेतं)
- कर्मचारी सेवा शर्त र सुविधा सम्बन्धी नियमावली-२०६४ (संशोधन सहित)
- विश्व प्रदर्शनी (World Exposition) मा सहभागिता तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०६२
- महत्वपूर्ण व्यवसायिक व्यक्ति (Commercially Important Person-CIP) छनौट, सम्मान तथा सुविधा सम्बन्धी कार्यविधि, २०७४
- निकासी पैठारी संकेत नम्वर प्रदान गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७३
- निर्यातमा अनुदान प्रदान गर्ने सम्वन्धी (दोश्रो संशोधन) कार्यविधि, २०७९
  उत्पत्तिको प्रमाण पत्र जारी गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि ,२०७७
-
- वाणिज्य नीति, २०६२
- कार्य सञ्चालन निर्देशिका, २०७३
- सार्वजनिक खर्चमा मितव्ययिता र प्रभावकारिता कायम गर्ने सम्बन्धी नीतिगत मार्गदर्शन, २०७५
- बैदेशिक भ्रमण व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७५
- निर्यातमा अनुदान प्रदान गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५
- Nepal National Sector Export Strategy - Handmade Paper and Paper Products (2017-2021)
- Nepal National Sector Export Strategy - Large Cardamom (2017-2021)
- Nepal National Sector Export Strategy - Tea (2017-2021)
- Nepal National Sector Export Strategy - Coffee (2017-2021)
- Nepal Trade Integration Strategy (NTIS) 2016

१२ **तोकिए वमोजिम अन्य विवरणः**

केन्द्रसंग सम्बन्धित सूचनाहरु माग भई आएकोमा सरोकारवालाहरुलाई माग वमोजिमको सूचनाहरु उप
गराईएको ।

१३. **केन्द्रको वेभसाईट र इमेलः**

वेभः http.//www.tepc.gov.np, www.nepaltradeportal.gov.np

ईमेलः info@tepc.gov.np

१४. **केन्द्रको सूचनाहरु अन्यत्र प्रकाशन भएको वा हुने भए सोको विवरणः**

- केन्द्रको वेभसाईट र नेपाल व्यापार सूचना पोर्टल
- राष्ट्रिय दैनिक पत्रपत्रिका
- केन्द्रको सूचना पाटी

स्वीकृत बजेट तथा प्रगति विवरण

क्र.स.	निकाय आयोजना कार्यक्रम	ब.उ.शी.न.	बार्षिक विनियोजित बजेट (रु. लाखमा)			बार्षिक खर्च (रु. लाखमा)			भौतिक प्रगति %	वित्तीय प्रगति %
			चालु	पूँजीगत	जम्मा	चालु	पूँजीगत	जम्मा		
१	व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्र	३०७८१०११	१६८८.८५	२४२.००	१९३०.८५	९४४.६२	४८.६६	९९३.२८	६४.४५	५१.४४
२	व्यापार सूचना तथा निर्यात सहयोग आयोजना बहुपक्षीय तथा क्षेत्रीय व्यापार सुदृढीकरण	३०७००१०४	५८.००	०.००	५८.००	४८.१३	०.००	४८.१३	१००.००	८२.९८

आ.व.२०८०/८१ को नेपालको वैदेशिक व्यापार वस्तुस्थिति

व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्रको प्रारम्भिक तथ्याँक अनुसार आ.व. २०८०/८१ को अवधिमा नेपालको कुल वैदेशिक व्यापार अघिल्लो आर्थिक वर्षको तुलनामा १.३ प्रतिशतले ह्रास आई रु.१७४५.३७ अर्वमा सीमित हुन पुगेको छ । कुल व्यापारमा निकासी तथा पैठारीको योगदान क्रमशः ८.७ प्रतिशत र ९१.३ प्रतिशत रहेको छ । समीक्षा अवधिमा नेपालको कुल निकासी ३.० प्रतिशतले ह्रास आई रु १५२.३८ अर्व तथा कुल पैठारीमा १.२ प्रतिशतले ह्रास आई रु. १५९२.९९ अर्वमा सीमित भएको छ । आ.व. २०७९/८० मा निकासी– पैठारी व्यापारको अनुपात १:१०.३ रहेकोमा आ.व. २०८०/८१ मा निकासी– पैठारी व्यापारको अनुपात १:१०.५ रहन आएको छ । उक्त अवधिमा नेपालबाट निकासी भएका प्रमुख वस्तुहरुमा फलाम तथा फलामका उत्पादनहरु, यार्न, ऊनी गलैंचा, तयारी पोशाक, जुस, अलैंची, प्लाइउड, जुट तथा जुटका सामानहरु, उनी फेल्टका उत्पादन, पामतेल, चिया, पश्मिना शल, कुकुर विरालाका आहारा, पिना, जडीबुटी, कपडा, चाऊचाऊ, सिमेन्ट क्लिंकर र तामा तथा तामाका उत्पादन प्रमुख रुपमा रहेका छन् ।

समीक्षा अवधिमा फलाम तथा तिनका उत्पादनको निर्यातमा ६०.८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु १७ अर्ब ४० करोड पुग्न गएको छ । समीक्षा अवधिमा यार्नको निर्यातमा १.६ प्रतिशतले ह्रास आई रु. ११ अर्ब १ करोडमा सीमित भएको छ । ऊनी गलैंचाको निर्यातमा समीक्षा अवधिमा ८.१ प्रतिशतले ह्रास आई रु. १० अर्ब ५७ करोडमा झरेको छ । तयारी पोशाकको निर्यातमा समीक्षा अवधिमा ९.१ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ८ अर्ब ९६ करोड पुगेको छ । समीक्षा अवधिमा जुट तथा जुटका उत्पादनको निर्यातमा समीक्षा अवधिमा ७.६ प्रतिशतले ह्रास आई रु. ७ अर्ब ४ करोडमा सीमित भएको छ ।

। यसै गरी अर्को प्रमुख निर्यातजन्य ऊनी फेल्टको निकासीमा समीक्षा अवधिमा ८.१ प्रतिशतले ह्रास आई रु ४ अर्ब ८० करोडमा सीमित भएको छ । समीक्षा अवधिमा जुसको निकासीमा ३१.३ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ८ अर्ब ७१ करोड पुगेको छ । पामतेलको निर्यातमा ६९.१ प्रतिशतले ह्रास आई रु ६ अर्ब ३३ करोडमा सीमित भएको छ ।

कृषिजन्य वस्तुको निर्यातमा अग्रणी स्थान हासिल गरिरहेको उत्पादन अलैंचीको निर्यातमा समीक्षा ४.१ प्रतिशतले ह्रास आई रु ७ अर्ब ९४ करोडमा झरेको छ । यसै गरी कृषिजन्य वस्तुको निर्यातमा अग्रणी स्थान हासिल गरिरहेको अर्को उत्पादन चियाको निर्यातमा पनि समीक्षा अवधिमा ७.९ प्रतिशतले ह्रास आई रु ३ अर्ब ६२ करोडमा सीमित भएको छ । यसै गरी समीक्षा अवधिमा अदुवाको निर्यातमा ३.७ प्रतिशतले ह्रास आई रु १ अर्ब १७ करोडमा सीमित भएको छ ।

नेपालको निकासी व्यापारमा प्रमुख स्थान आगट्ने भारततर्फको निर्यातमा समीक्षा अवधिमा ३.३ प्रतिशतले ह्रास आई रु १०३ अर्ब १८ करोडमा झरेको छ । नेपालको कुल निकासीमा अघिल्लो आर्थिक वर्षको सोही अवधिमा भारततर्फको हिस्सा ६७.८९ प्रतिशत रहेकोमा चालु आर्थिक वर्षका सो हिस्सा ६७.७१ प्रतिशतमा झरेको छ । पैठारीतर्फ समग्रमा आ.व. २०८०/८१ मा अघिल्लो आर्थिक वर्षको तुलनामा पेट्रोलियम पदार्थमा २.९ प्रतिशतले ह्रास आई रु. ३००.५४

अर्बमा झरेको छ । समीक्षा अवधिमा फलाम तथा स्टील र तिनका उत्पादनहरुको आयातमा ११.८ प्रतिशतले ह्रास आई रु. १४७.४८ अर्बमा सीमित भएको छ । मशिनरी तथा पार्ट्समा ८.८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. १०९.८९ अर्ब पुगेको छ । कच्चा भटमास तेलको आयातमा ६२.३ प्रतिशतले ह्रास आई रु. १३.४१ अर्बमा झरेको छ । समीक्षा अवधिमा औषधीको आयातमा ५.६ प्रतिशतले ह्रास आई ४२.१३ अर्बमा झरेको छ भने इलेक्ट्रिक र इलेक्ट्रोनिक सामाग्रीहरुमा ७.३ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ६९.९० अर्ब पुगेको छ । यातायातका साधन र तिनका पार्टपुर्जामा ६५.० प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ८५.७५ अर्ब पुगेको छ । कच्चा पाम तेलको आयातमा ५९.१ प्रतिशतले ह्रास आई रु. १० अर्ब ६० करोडमा सीमित भएको छ । अन्नको आयातमा १९.१ प्रतिशतले ह्रास आई रु ४५.७९ अर्बमा सीमित भएको छ । समीक्षा अवधिमा तयारी पोशाकको आयातमा ३५.६ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ३५.१६ अर्ब पुगेको । दुरसञ्चारका सामाग्रीको आयातमा ०.८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु ३६.५८ अर्ब पुगेको छ । सूनको आयातमा ४०.९ प्रतिशतले ह्रास आई रु २५.९५ अर्बमा झरेको छ ।

नेपालको निकासी व्यापारमा प्रमुख स्थान आगट्ने भारततर्फको निर्यातमा समीक्षा अवधिमा ३.३ प्रतिशतले ह्रास आई रु १०३ अर्ब १८ करोडमा झरेको छ । नेपालको कुल निकासीमा अघिल्लो आर्थिक वर्षको सोही अवधिमा भारततर्फको हिस्सा ६७.८९ प्रतिशत रहेकोमा चालु आर्थिक वर्षका सो हिस्सा ६७.७१ प्रतिशतमा झरेको छ । नेपालको निर्यात व्यापारमा महत्वपूर्ण रहेका अन्य मुलुकहरुमा संयुक्त राज्य अमेरिका, जर्मनी, युके, चीन, युएई, फ्रान्स, अष्ट्रेलिया, जापान, इटाली, , क्यानडा, टर्की, नेदरलेण्ड्स र डेनमार्क प्रमुख रुपमा रहेका छन् । नेपालको पैठारी व्यापारमा प्रमुख मुलुकहरुमा भारत, चीन, युएई, संयुक्त राज्य अमेरिका, युक्रेन, मलेशिया, अष्ट्रेलिया, फ्रान्स, अर्जेण्टिना, , साउदी अरेयिबा। इण्डोनेशिया, क्यानडा, दक्षिण कोरिया र थाइलेण्ड प्रमुख रुपमा रहेका छन् ।

चालु आर्थिक वर्षमा नेपालको वैदेशिक व्यापार सम्वन्ध भएका मुलुकहरुको सँख्या १७० रहेकोमा १३१ वटा देशहरुमा विभिन्न नेपाली वस्तुहरु निर्यात भएको पाइन्छ । यस अवधिमा नेपालको प्रमुख निर्यात्त गन्तव्यहरु मध्ये भारततर्फको निर्यात आयात अनुपात १: ९.७ रहेको छ भने नेपालका अन्य प्रमुख निर्यात गन्तव्य मुलुकहरुको निर्यात आयात अनुपात संयुक्त राज्य अमेरिका (१:१.१), जर्मनी(१:१.८), युके (१:२.३), चीन(१:११४.४), युएई (१:११.३), फ्रान्स (१:६.७), अष्ट्रेलिया (१:८.४), जापान (१:४.०), क्यानडा (१:६.६), इटाली (१:९), टर्की(१:३.९), डेनमार्क (१:०.५) र नेदरलेण्ड्स(१:३.६) रहेको छ ।

चालु आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा आर्थिक वर्षको तुलनामा व्यापारघाटामा १.० प्रतिशतले ह्रास आई कुल व्यापारघाटा रु. १४४०.६० अर्वमा सीमित हुन पुगेको छ ।

निर्यात भएका प्रमुख देशहरु	
देश	**प्रमुख मालवस्तुहरु**
भारत	फलाम तथा फलामका उत्पादनहरु, पाम आयल, यार्न, प्लाईऊड, चिया, पिना, कपडा, जुटका सामान, अलैंची,जुस ।
संयुक्त राज्य अमेरिका	कार्पेट, कुकुर विरालाको आहार,ऊनी फेल्टका सामान, तयारी पोाशाक, ग्लासवेयर, पश्मिना सल, सारयुक्ततेल, संगीतका सामान, नेपाली हातेकागज, क्रिशमस आइटम।
जर्मनी	पश्मिनासल, ऊनी गलैचा,ऊनीफेल्टका सामान,तयारीपोशाक, संगीतका सामान चिया, नेपाली हातेकागज ।
संयुक्त अधिराज्य	ऊनीगलैचा, कुकुर विरालाको आहार, ऊनी फेल्टका सामान, तयारी पोाशाक, पश्मिना सल, संगीतका सामान ।
चीन	उनि गलैचा, तामाका सामानहरु, यार्सागुम्बा, धातुका मुर्ति, ऊनी फेल्टका सामान, चाउचाउ।
संयुक्त अरब इमिरेट्स	रेजर ब्लेड, ऊनी गलैंचा, तयारी पोाशाक, नेपाली हातेकागज, चाउचाउ, गहुँको पीठो, पश्मिाना सल ।
फ्रान्स	ऊनीफेल्ट, ऊनी गलैंचा, , पश्मिना सल , सारयुक्त तेल, तयारी पोशाक, ब्ल्याँकेट, संगीतका समानहरु, नेपाली हाते.कागज ।
अष्टेलिया	ऊनीफेल्ट, ऊनी गलैंचा, , तयारी पोशाक, अचार, प्लेक्स, चाऊचाऊ, चादीका गहना ।
इटाली	ऊनी कार्पेट, तयारी पोशाक, पश्मिना, चाऊचाऊ, छाला, जडीबुटी ।
जापान	अर्गेलीको बोक्रा, मैदा, तयारी पोशाक,ऊनी फेल्ट, नेपाली हातेकागज, चाऊचाऊ ।

मालवस्तुनिर्यात भएका प्रमुख देशहरु (अधिल्लोबर्षको तुलनामा) तथा कुल निर्यात मूल्य तथा वृद्धिदर		**मालवस्तुआयात भएका प्रमुख देशहरु (अधिल्लोबर्षको तुलनामा)तथा कुल आयात मूल्य तथा वृद्धिदर**	
भारत	–३.३% रु.१०३.१८ अर्व	भारत	–३.० % रु.९९६.६८ अर्व
संयुक्त राज्य अमेरिका	–११.५ % रु.१७.३१ अर्व	चीन	+३४.२ % रु.२९८.७७ अर्व
जर्मनी	+२.२ % रु.४.४५ अर्व	युनाईटेड अरव ईमिरेटस्	– ९.७ % रु.२९.०९ अर्व
संयुक्त अधिराज्य	–७.७ % रु.३.०८ अर्व	संयुक्त राज्य अमेरिका	+०.३ % रु.१९.४८ अर्व
चीन	+४६.६ % रु.२.५९ अर्व	युक्रेन	+२.४ % १८.८९ अर्व
युएई	+१३८.८ % रु.२.५८ अर्व	मलेसिया	–२०.० % रु.१७.९२ अर्व

फ्रान्स	+१२.० % रु.२.०५ अर्व	अस्ट्रेलिया	–१७.२ % रु.१५.४० अर्व
अस्ट्रेलिया	+१३.० % रु.१.८२ अर्व	फ्रान्स	+६९.६ % रु.१३.७८ अर्व
जापान	+११.० % रु.१.५९ अर्व	अर्जेन्टिना	-५०.२ % रु.१२.३८अर्व
ईटाली	+२.२ % रु.१.३६ अर्व	साउदी अरेबिया	+१४.४ % रु.११.४९ अर्व

.कुल ग्राहस्थउत्पादन र वैदेशिक व्यापार :

आर्थिक वर्ष २०८०/८१को नेपालको कुल ग्राहस्थउत्पादनको तुलनामा नेपालको कुल व्यापारको हिस्सा ३०.५९ रहेको छ भने सोही वर्षकोनेपालको कुल ग्राहस्थ उत्पादनमा निकासी तथ पैठारीको हिस्सा क्रमस २.२७% र २७.९२% रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०७९/८० को नेपालको कुल ग्राहस्थ उत्पादनको तुलनामा व्यापारको हिस्सा ३३.०७% रहेको थियो भने सोहि वर्षको नेपालको कुल ग्राहस्थ उत्पादनमा निकासी र पैठारीको हिस्सा क्रमश २.९४% र ३०.१३ % रहेको थियो।

.नेपालको वैदेशिक व्यापार समग्र स्थिति :

Foreign Trade Balance of Nepal

In Billion Rs.

	Total Exports	Total Imports	Total Trade	Trade Deficit	Export: Import Ratio
F.Y. 2078/79 (2021/22) *Share % in Total Trade*	**200.03** *9.4*	**1,920.45** *90.6*	**2,120.48**	**1,720.42**	**1:9.6**
F.Y. 2079/80 (2022/23) *Share % in Total Trade*	**157.14** *8.9*	**1,611.73** *91.1*	**1,768.87**	**1,454.59**	**1:10.3**
F.Y. 2080/81 (2023/24) *Share % in Total Trade*	**152.38** *8.7*	**1,592.99** *91.3*	**1,745.37**	**1,440.60**	**1:10.5**
Percentage Change in of F.Y. 2079/80 compared to same period of the previous year	**-21.4**	**-16.1**	**-16.6**	**-15.5**	

Percentage Change in of F.Y. 2080/81 compared to same period of the previous year	-3.0	-1.2	-1.3	-1.0	

अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार केन्द्र(International Trade Center, ITC)ले गरेको विश्व व्यापारको तथ्यांक विश्लेषणलाई अवलोकन गर्ने हो भने २०२३ मा विश्वको कुल निर्यात व्यापारमा नेपालको मालवस्तुहरुको कुल निर्यातको हिस्सा १५३ औं स्थानमा रहेको र विश्व व्यापारको कुल निर्यात रकममा नेपाल बाट भएको कुल निर्यात रकमको ०.००५% रहेको सुचना सार्वजनिक गरेको छ । आयात तर्फ भने विश्वव्यापारको कुल आयातमा नेपालको आयातको ११४ औं स्थानमा रहेको र नेपालको कुल आयात रकमको हिस्सा विश्व व्यापारको कुल आयात रकमको ०.०४३% रहेको छ ।

निर्यात व्यापारको समग्र वस्तुस्थिति :

आर्थिक वर्ष (२०८०/८१मा) नेपालको निर्यात ३.० प्रतिशतले ह्रास आई रु.१५२.३८अर्बमा सीमित भएको छ। अघिल्लो आर्थिक वर्षको तुलनामा आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा फलाम तथा स्टीलका उत्पादन, तयारी पोशाक, जुस, प्लाइऊडको निर्यातमा वृद्धि भएको छ भने ऊनी गलैंचा, अलैंची, जुट तथा जुटका सामान, पामतेल, ऊनी फेल्ट जस्ता वस्तुहरुको निकासीमा ह्रास आएको छ ।

TOTAL EXPORTS OF SOME MAJOR COMMODITIES

Value in 000 Rs

			F.Y. 2022/23 (2079/80)		F.Y. 2023/24 (2080/81)		% Change	% Share
S.N	Commodities	Unit	Quantity	Value	Quantity	Value	in value	F.Y. 2080/81
1	Iron and Steel products			10,820,104		17,402,663	60.84	11.4
2	Yarns			12,202,853		12,013,004	-1.56	7.9
3	Woolen Carpet	Sq.Mtr.	492,335	11,506,623	414,292	10,572,499	-8.12	6.9
4	Readymade Garments	Pcs.	13,189,729	8,218,998	15,377,730	8,968,339	9.12	5.9
5	Juices			6,635,523		8,712,163	31.30	5.7
6	Cardamom	Kg.	9,991,149	8,276,850	5,018,335	7,940,964	-4.06	5.2
7	Plywood			2,146,820		7,415,322	245.41	4.9
8	Jute and Jute Products			7,643,343		7,042,728	-7.86	4.6
9	Palm oil			20,509,122		6,336,479	-69.10	4.2
10	Woolen Felt Products			5,226,990		4,799,394	-8.18	3.1
11	Tea	Kg.	16,594,913	3,937,266	13,916,034	3,625,012	-7.93	2.4
12	Dog or cat food			3,409,073		3,184,327	-6.59	2.1
13	Woolen and Pashmina shawls			3,194,100		3,024,063	-5.32	2.0
14	Oil-cake			2,189,851		2,955,790	34.98	1.9
15	Fabrics			2,363,865		2,521,731	6.68	1.7
16	Medicinal Herbs			1,887,672		2,251,502	19.27	1.5

17	Kattha			1,625,850		2,124,962	30.70	1.4
18	Cement			358,951		1,970,833	449.05	1.3
19	Noodles, pasta and like			2,296,093		1,965,875	-14.38	1.3
20	Cement Clinker			420,355		1,882,008	347.72	1.2
21	Rosin and resin acid	Kg.	9,815,797	1,652,330	11,225,970	1,478,589	-10.51	1.0
22	Footwear			1,078,963		1,325,381	22.84	0.9
23	Broom grass (Amriso)			1,008,800		1,325,254	31.37	0.9
24	Copper and articles thereof			673,616		1,289,579	91.44	0.8
25	Ginger	Kg.	23,013,682	1,222,233	10,779,486	1,176,169	-3.77	0.8
26	Unwrought lead (excl refined and containi n antimony)			563,565		1,166,173	106.93	0.8
27	Nepalese paper and paper Products			1,136,558		1,020,890	-10.18	0.7
28	Soyabean oil			8,475,992		902,501	-89.35	0.6
29	Dentifrices (toothpaste)			548,483		785,637	43.24	0.5
30	Essential Oils	Kg.	44,725	739,233	38,201	634,537	-14.16	0.4
31	Lentils	Kg.	3,383,446	498,123	3,908,036	568,472	14.12	0.4
32	Handicrafts (Painting, Sculpture and statuary)			771,406		524,372	-32.02	0.3
33	Hides & Skins	Kg.	3,349,959	457,707	2,965,996	422,005	-7.80	0.3
34	Brans			1,018,920		408,430	-59.92	0.3
35	Stoppers, lids, caps and other closures of plastics			427,565		342,631	-19.86	0.2
36	Cotton sacks and bags			397,479		315,860	-20.53	0.2
37	Articles of silver jewellery			215,244		167,051	-22.39	0.1
38	Sunflower Oil			441,837		163,575	-62.98	0.1
39	Gold Jewellery			188,731		58,235	-69.14	0.0
40	Others			20,753,609		21,596,244	4.06	14.2
	Total			**157,140,695**		**152,381,244**	**-3.03**	**100.0**

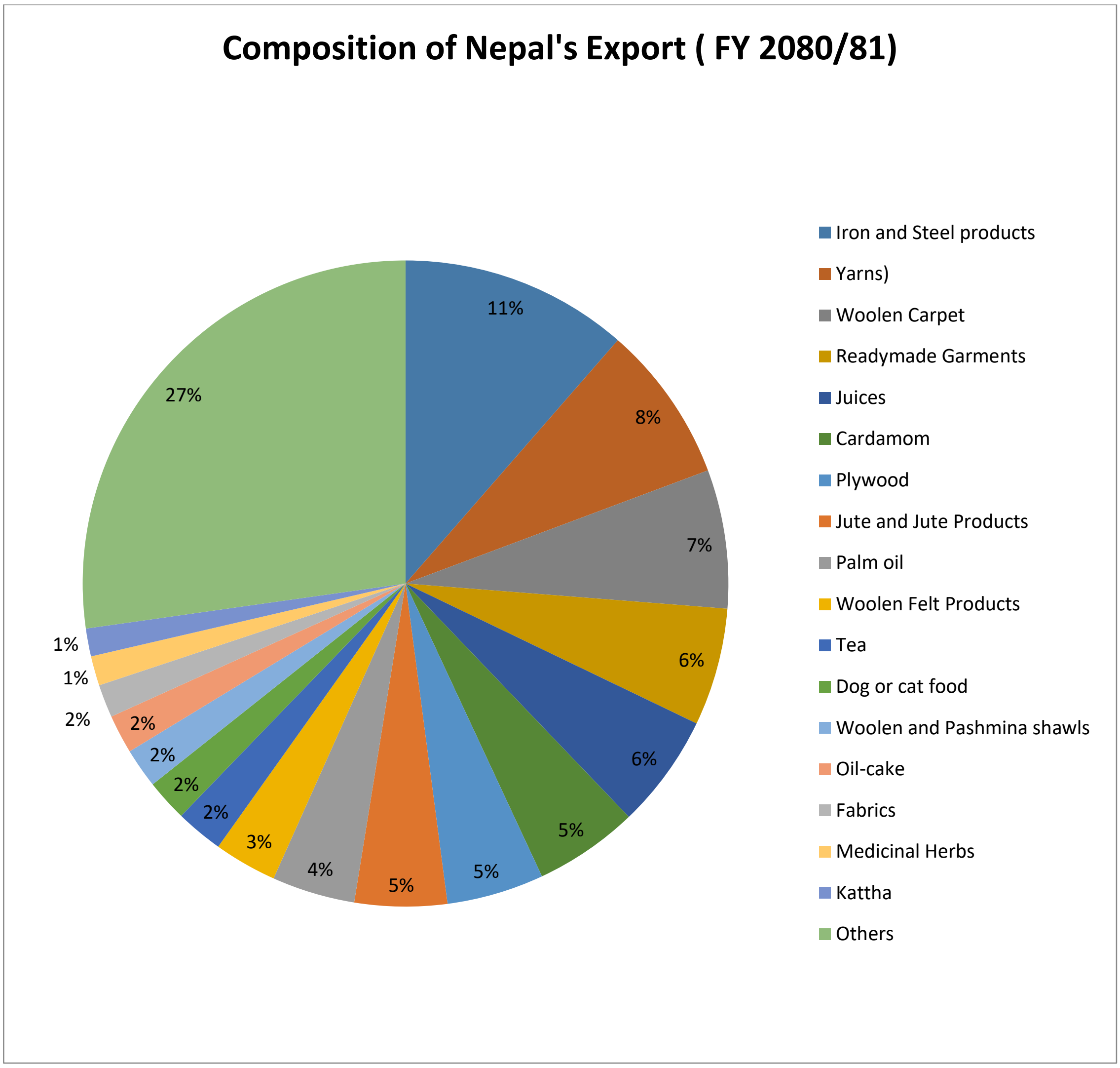

कृषिजन्य वस्तुको निर्यातमा अग्रणी स्थान हासिल गरिरहेको उत्पादन अलैंचीको निर्यातमा समीक्षा ४.१ प्रतिशतले ह्रास आई रु ७ अर्ब ९४ करोडमा झरेको छ । यसै गरी कृषिजन्य वस्तुको निर्यातमा अग्रणी स्थान हासिल गरिरहेको अर्को उत्पादन चियाको निर्यातमा पनि समीक्षा अवधिमा ७.९ प्रतिशतले ह्रास आई रु ३ अर्ब ६२ करोडमा सीमित भएको छ । यसै गरी समीक्षा अवधिमा अदुवाको निर्यातमा ३.७ प्रतिशतले ह्रास आई रु १ अर्ब १७ करोडमा सीमित भएको छ ।

नेपाल व्यापार एकीकृत रणनीति २०८०मा उल्लेखित वस्तुको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा रु.९४ अर्ब ७५ करोड बराबरको निर्यात भएको देखिन्छ । नेपालको कुल निर्यातमा नेपाल व्यापार एकीकृत रणनीति २०८० मा उल्लेखित वस्तुहरुको हिस्सा ६२.१८ प्रतिशत रहेको छ ।

Nepal's Export of NTIS Products in FY 2080/81

Categories	Value in 000 Rs	% share in Total Export
Products of Agricultural Sector	13,253,504	8.70
Products of Forest Sector	7,227,826	4.74

Products of Large Industries	34,052,527	22.35
Products of SMEs	23,398,688	15.36
Emerging Products	16,809,176	11.03
New and Potential Products in Future	14,530	0.01
NTIS Total	**94,756,251**	**62.18**
Nepal's Total Export	**152,381,244**	**100.00**

आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा नेपालको देशगत निर्यात वस्तुस्थितिको तुलनात्मक विवरण यसप्रकार रहेको छ।

रु. हजारमा

S.N	Product/Countries	2079/80 (Value)	2080/81 (Value)	% Change	Share (2080/81)
1.	**Iron and steel Products**	**10,820,104**	**17,402,664**	**60.84**	**100.00**
	India	10,637,228	17,272,239	**62.38**	**99.25**
	United States	66,441	28,809	**-56.64**	**0.17**
2.	**Yarn**	**12,202,853**	**12,013,004**	**-1.56**	**100.00**
	India	10,133,228	10,923,989	**7.80**	**90.93**
	Turkey	1,992,252	1,052,187	**-47.19**	**8.76**
3.	**Carpet**	**11,506,623**	**10,572,499**	**-8.12**	**100.00**
	United States	7,182,567	6,382,518	**-11.14**	**60.37**
	Germany	887,022	742,843	**-16.25**	**7.03**
	United Kingdom	787,576	534,497	**-32.13**	**5.06**
	Italy	614,662	526,709	**-14.31**	**4.98**
	France	342,592	420,403	**22.71**	**3.98**
	Canada	250,024	241,068	**-3.58**	**2.28**
	Belgium	248,831	274,757	**10.42**	**2.60**
	Australia	204,362	176,070	**-13.84**	**1.67**
	Switzerland	157,738	160,036	**1.46**	**1.51**
	Austria	94,849	68,908	**-27.35**	**0.65**
4.	**Readymade Garments**	**8,218,998**	**8,978,339**	**9.24**	**100.00**
	United States	1,801,787	2,031,585	**12.75**	**22.63**
	Germany	1,034,656	1,445,814	**39.74**	**16.10**
	United Kingdom	1,333,139	1,391,322	**4.36**	**15.50**
	France	513,734	602,257	**17.23**	**6.71**
	Japan	447,788	395,819	**-11.61**	**4.41**

	Italy	303,205	373,245	**23.10**	**4.16**
	Canada	266,607	363,742	**36.43**	**4.05**
	Netherlands	440,276	328,205	**-25.45**	**3.66**
	Australia	271,434	223,321	**-17.73**	**2.49**
	Spain	198,743	217,041	**9.21**	**2.42**
5.	**Juices**	**6,635,523**	**8,712,163**	**31.30**	**100.00**
	India	6,629,799	8,658,685	**30.60**	**99.39**
6.	**Cardamom**	**8,276,850**	**7,940,964**	**-4.06**	**100.00**
	India	8,255,980	7,936,620	**-3.87**	**99.95**
	Pakistan	19,013	1,167	**-93.86**	**0.01**
7.	**Plywood**	4,705,181	7,415,322	**57.60**	100
	India	4,705,181	7,415,322	**57.60**	100
8.	**Jute and Jute Products**	**7,643,343**	**7,042,728**	**-7.86**	**100.00**
	India	7,643,993	7,025,363	**-8.09**	**99.75**
9.	**Palm Oil**	**20,509,122**	**6,336,479**	**-69.10**	**100**
	India	20,509,122	6,336,479	**-69.10**	100
10.	**Woolen Felt Products**	**5,226,990**	**4,799,394**	**-8.18**	**100.00**
	United States	2,444,724	1,961,582	**-19.76**	**40.87**
	Denmark	572,596	383,023	**-33.11**	**7.98**
	Germany	492,243	510,788	**3.77**	**10.64**
	United Kingdom	356,539	421,297	**18.16**	**8.78**
	Netherlands	239,744	266,077	**10.98**	**5.54**
	Australia	210,522	312,350	**48.37**	**6.51**
	China	168,442	157,652	**-6.41**	**3.28**
	Canada	110,299	112,124	**1.65**	**2.34**

TOTAL IMPORTS OF SOME MAJOR COMMODITIES					
			Value in 000 Rs		
S.N	**Commodities**	**F.Y. 2079/80**	**F.Y. 2080/81**	**% Change**	**% Share**
		F.Y. 2022/23	**F.Y. 2023/24**	**in value**	**F.Y. 2080/81**
1	Petroleum Products	309,701,876	300,544,070	-2.96	18.87
2	Iron & Steel and products thereof	167,293,496	147,483,710	-11.84	9.26
3	Machinery and parts	100,977,197	109,890,337	8.83	6.90
4	Transport Vehicles and parts thereof	51,968,515	85,748,349	65.00	5.38
5	Electronic and Electrical Equipments	65,167,321	69,903,527	7.27	4.39
6	Cereals	56,625,347	45,797,475	-19.12	2.87
7	Pharmaceutical products	44,644,558	42,136,962	-5.62	2.65

8	Telecommunication Equipment and parts	36,310,546	36,589,962	0.77	2.30
9	Fertilizers	40,696,588	36,440,535	3.54	2.65
10	Articles of apparel and clothing accessories	25,927,195	35,167,504	35.64	2.21
11	Gold	43,899,891	25,959,259	-40.87	1.63
12	Polythene Granules	25,422,398	24,204,696	-4.79	1.52
13	Man-made staple fibres (Synthetic, Polyester etc)	21,779,478	22,213,299	1.99	1.39
14	Chemicals	19,237,326	19,006,746	-1.20	1.19
15	Crude sunflower oil	18,043,384	17,831,632	-1.17	1.12
16	Rubber and articles thereof	13,589,817	16,072,283	18.27	1.01
17	Aluminium and articles thereof	15,012,156	14,304,676	-4.71	0.90
18	Aircraft and parts thereof	6,123,690	13,970,468	128.14	0.88
19	Crude soyabean oil	35,583,769	13,418,571	-62.29	0.84
20	Cotton (Yarn and Fabrics)	10,278,834	11,321,730	10.15	0.71
21	Low erucic acid rape or colza seeds	9,365,482	10,752,909	14.81	0.68
22	Crude palm Oil	25,915,487	10,598,342	-59.10	0.67
23	Copper and articles thereof	7,558,174	8,866,306	17.31	0.56
24	Wool, fine or coarse animal hair	4,851,708	5,553,315	14.46	0.35
25	Zinc and articles thereof	5,557,555	4,187,296	-24.66	0.26
26	Silver	2,730,403	3,285,619	20.33	0.21
27	Others	447,469,582	461,735,950	3.19	28.99
	Total	**1,611,731,770**	**1,592,985,528**	**-1.16**	**100.00**

समिक्षा अवधिमा अर्थतन्त्रको विकासका लागि महत्वपूर्ण योगदान दिने मशिनरी तथा पार्ट्स, यातायातका साधन, रबर र तिनका उत्त्पादन, कपास, तामा तथा तामाका उत्पादन, ऊन, रासयनिक मल जस्त वस्तुहरुको आयातमा भएको वृद्धीले मुलुकको पूर्वाधार तथा अन्य निर्यातजन्य मालवस्तुहरुको उत्पादनम ासकारात्मक योगदान पुऱ्याउन सकेको आंकलन गर्न सकिन्छ ।

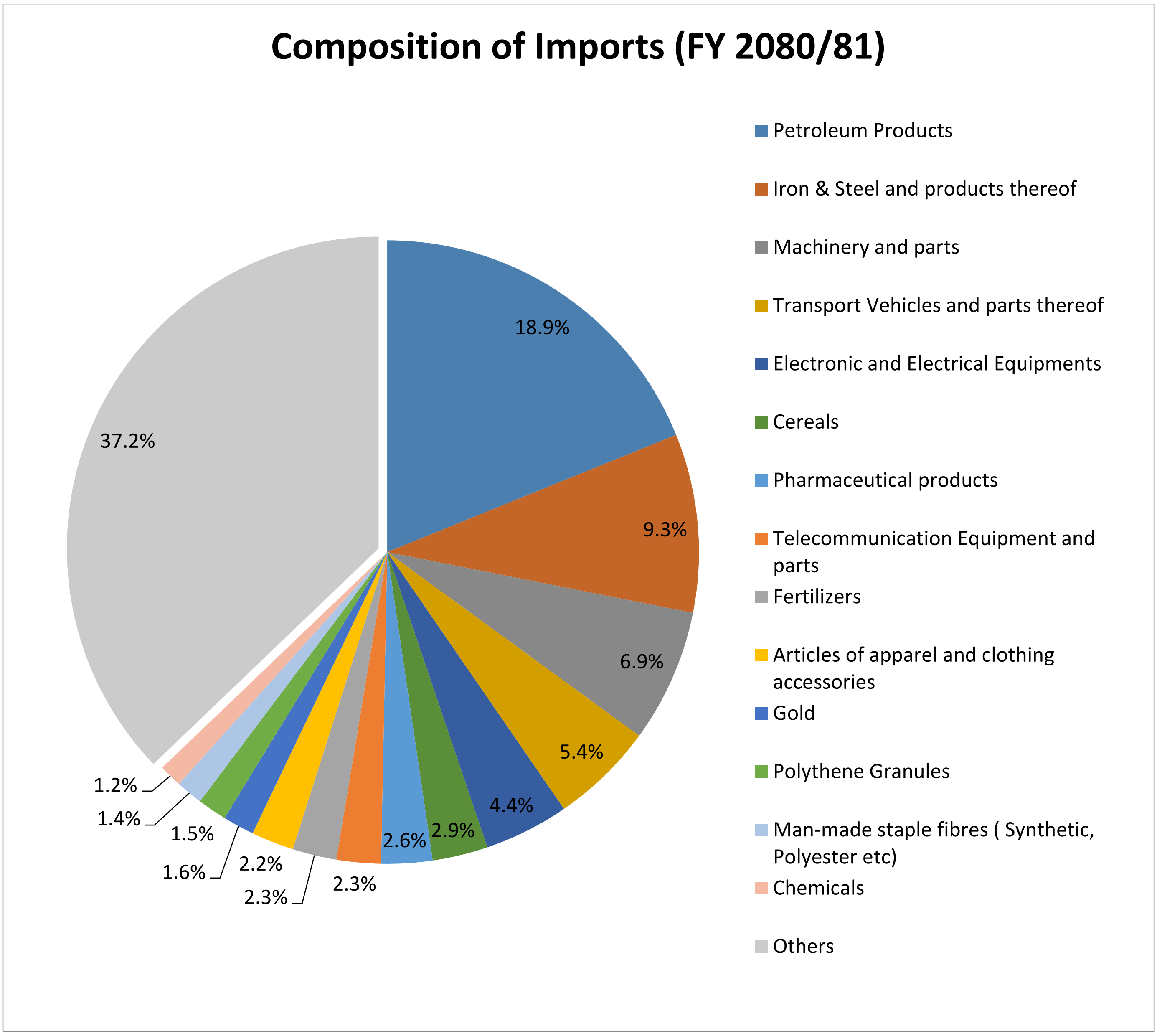

निर्यात/आयात व्यापारका प्रमुख साझेदार मुलुकहरुबारे जानकारी:

आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा नेपालका प्रमुख निर्यात गन्तव्य मुलुकहरुमा भारतसंयुक्त राज्य अमेरिका, जर्मनी, युके, चीन, युएई, फ्रान्स, अष्ट्रेलिया, जापान, इटाली, क्यानडा, टर्की, नेदरलेण्ड्स र डेनमार्क रहेका छन् भने नेपालको आयातमा क्रमश भारत, चीन, युएई, संयुक्त राज्य अमेरिका, युक्रेन, मलेशिया, अष्ट्रेलिया, फ्रान्स, अर्जेण्टिना, , साउदी अरेयिबा। इण्डोनेशिया, क्यानडा, दक्षिण कोरिया र थाइलेण्ड रहेका छन् । यसबारे थप जानकारी तलको तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ ।

Exports **In Billion Rs.**

S.N	Countries/Region	F.Y. 2079/80	F.Y. 2080/81	% Change	% Share in 2080/81
		(2022/23)	(2023/24)	in value	
1	India	106.69	103.18	-3.3	67.71
2	United States	19.57	17.31	-11.5	11.36
3	Germany	4.36	4.45	2.2	2.92
4	United Kingdom	3.34	3.08	-7.7	2.02
5	China	1.77	2.59	46.6	1.70
6	United Arab Emirates	1.08	2.58	138.8	1.69
7	France	1.83	2.05	12.0	1.35
8	Australia	1.61	1.82	13.0	1.20
9	Japan	1.43	1.59	11.0	1.04
10	Italy	1.33	1.36	2.2	0.89
11	Canada	1.79	1.35	-24.4	0.89
12	Turkey	2.16	1.08	-49.8	0.71
13	Netherlands	1.12	0.92	-17.5	0.60
14	Denmark	0.92	0.82	-10.5	0.54
15	Other	8.15	8.18	0.4	5.37
	Total	**157.14**	**152.38**	**-3.0**	100.00

Imports

In Billion Rs.

S.N	Countries/Region	F.Y. 2079/80	F.Y. 2080/81	% Change	% Share in 2080/81
		(2022/23)	(2023/24)	in value	
1	India	1,027.85	996.68	-3.0	62.57
2	China	222.72	298.77	34.2	18.76
3	United Arab Emirates	32.21	29.09	-9.7	1.83
4	United States	19.42	19.48	0.3	1.22
5	Ukraine	18.43	18.89	2.4	1.19
6	Malaysia	22.41	17.92	-20.0	1.12
7	Australia	18.60	15.40	-17.2	0.97
8	France	8.12	13.78	69.6	0.87
9	Argentina	24.86	12.38	-50.2	0.78
10	Saudi Arabia	10.05	11.49	14.4	0.72

11	Indonesia	41.83	10.66	-74.5	0.67
12	Canada	4.07	8.94	119.6	0.56
13	Korea, Republic of	7.04	8.72	23.8	0.55
14	Thailand	11.29	8.66	-23.3	0.54
15	Other	142.82	122.14	-14.5	7.67
	Total	**1,611.73**	**1,592.99**	**-1.2**	100.00

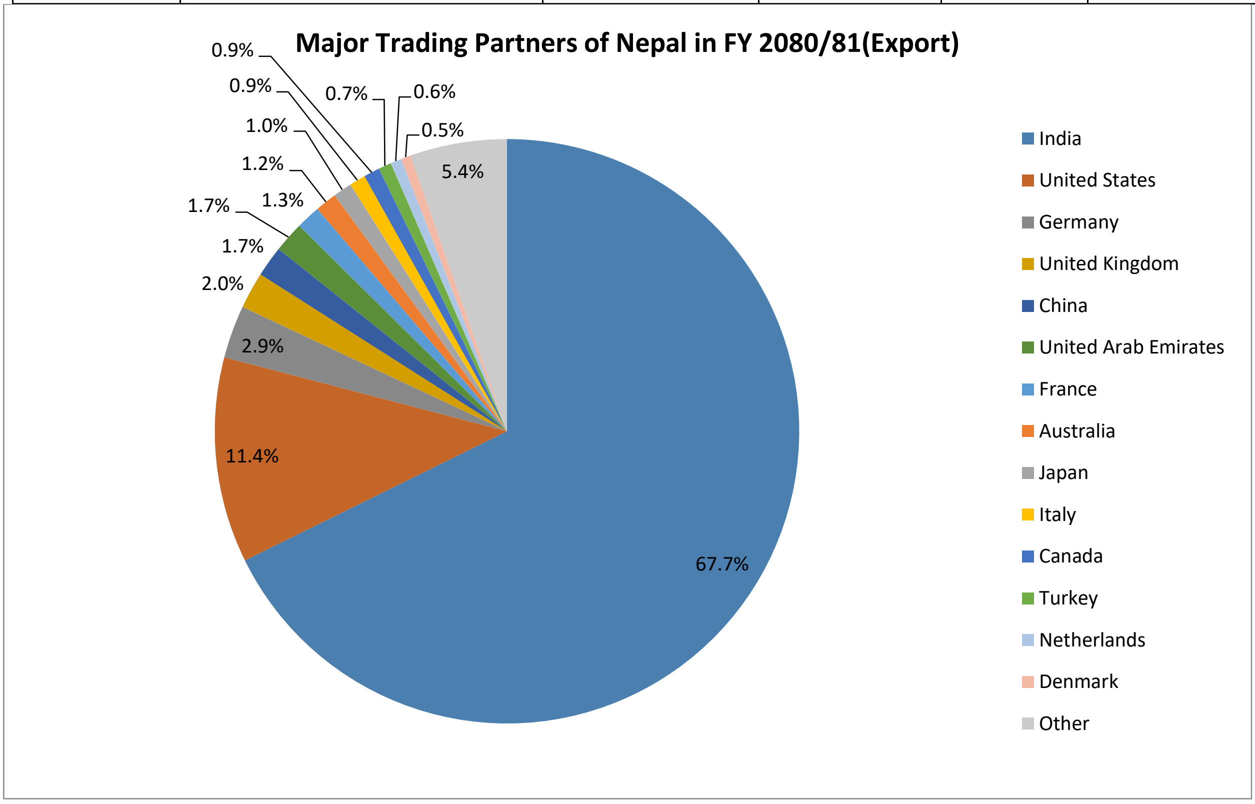

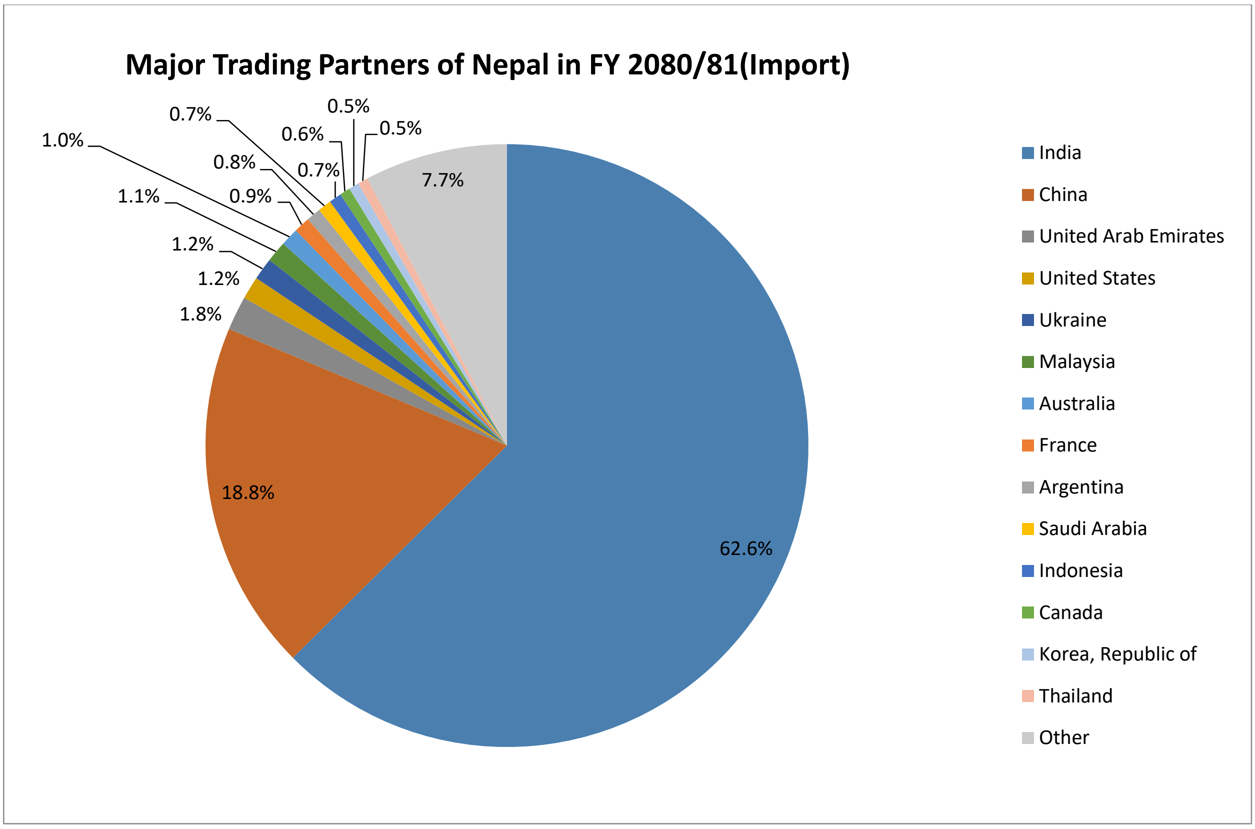

झ. बोर्ड इकोनोमिक वर्गीकरण अनुसार नेपालको वैदेशिक व्यापार :

निर्याततर्फ :

नेपालको कुल निर्याततमा बोर्ड इकोनोमिक वर्गीकरण अनुसार Intermediate consumption को योगदान ५६.४ प्रतिशत Final Consumption को योगदान ४२.९ प्रतिशत रहेको छ । सुमग्रमा नेपालको कुल निर्याततमा Final Consumption को योगदान ४० प्रतिशत भन्दा बढी हुनु भनेको मूल्ययोगका दृष्टिले सकारात्मक नै मान्नुपर्दछ ।

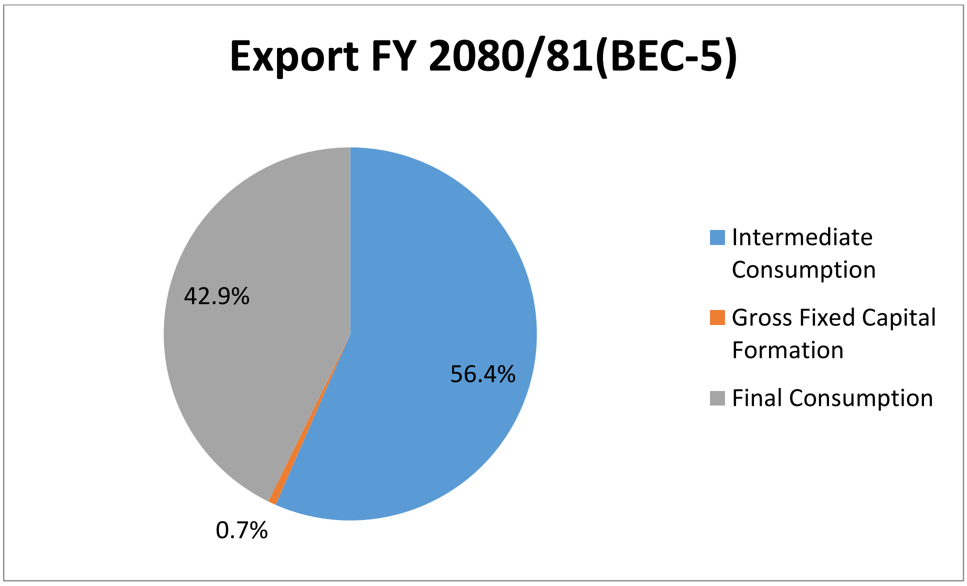

Nepal's Trade
(According to BEC-5 Classification)

Export

In Billion Rs

Category	2077/78	2078/79	2079/80	2080/81
Agriculture, forestry, fishing, food, beverages, tobacco	84.21	126	68.07	**48.64**
Mining, quarrying, refinery, fuels, chemicals, electricity, water, waste treatment	1.03	1.06	1.35	**2.27**
Construction, wood, glass, stone, basic metals, housing, electrical appliances, furniture	5.38	7.87	13.83	**23.33**
Textile, apparel, shoes, jewelry, leather	41.4	52.91	54.26	**53.00**
Transport equipment and services, travel, postal services	2.64	4.66	12.84	**17.50**
ICT, media, computers, business and financial services	0.76	2	1.1	**1.16**
Health, pharmaceuticals, education, cultural, sport	5.61	5.51	5.66	**6.47**
Government, military and other	0.09	0.02	0.03	**0.01**

Classification	2077/78	2078/79	2079/80	2080/81
Intermediate Consumption	40.33	95.08	85.89	85.9
Gross Fixed Capital Formation	0.49	0.07	1.17	1.0
Final Consumption	100.3	104.88	70.08	65.4

आयाततर्फ :

नेपालको कुल आयात बोर्ड इकोनोमिक वर्गीकरण अनुसार Intermediate consumptionको योगदान ४८.८ प्रतिशत, Gross Fixed Capital Formationको योगदान ९.७ प्रतिशत तथा Final Consumptionको योगदान ४१.५ प्रतिशत रहेको छ। समग्रमा नेपालको कुल आयातमा Final Consumption र Gross Fixed Capital Formationको योगदानको योगदान ५८.५ प्रतिशत रहेको आँकडाले नेपालको अधिकाँश आयात औद्योगिक क्रियाकलापका लागि उपयोग भई रहेको देखिन्छ। नेपालको आयात यस अर्थमा सकारात्मक नै देखिन्छ।

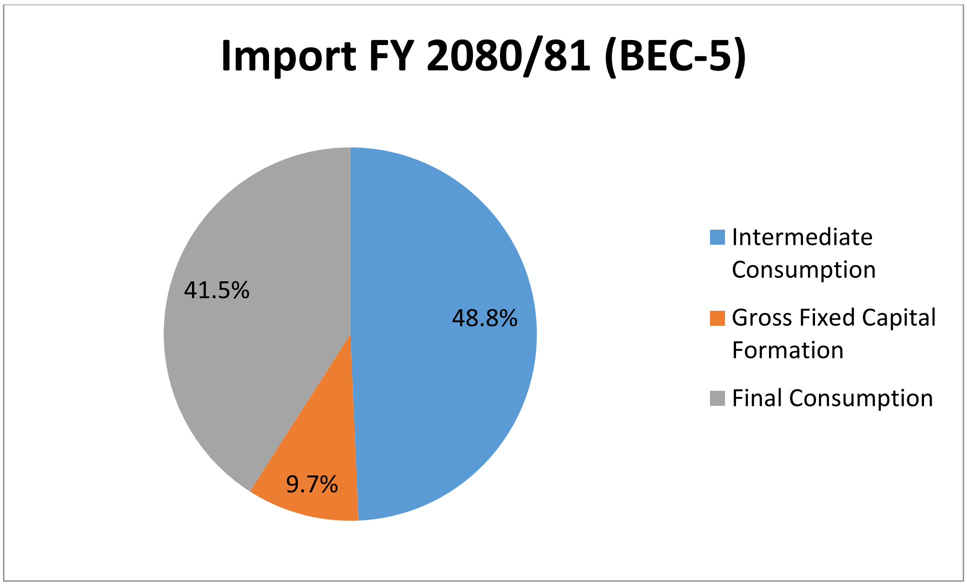

ImportIn Billion Rs

Category	2077/78	2078/79	2079/80	2080/81
Agriculture, forestry, fishing, food, beverages, tobacco	361.86	419.89	352.04	306.82
Mining, quarrying, refinery, fuels, chemicals, electricity, water, waste treatment	326.28	504.08	444.01	431.44
Construction, wood, glass, stone, basic metals, housing, electrical appliances, furniture	221.07	252.28	224.15	231.43
Textile, apparel, shoes, jewelry, leather	138.54	178.07	152.48	148.37
Transport equipment and services, travel, postal services	286.10	304.69	231.66	260.55
ICT, media, computers, business and financial services	92.54	109.27	81.87	78.84
Health, pharmaceuticals, education, cultural, sport	107.32	146.79	117.08	125.62
Government, military and other	6.12	5.39	8.18	9.91

Classification	2077/78	2078/79	2079/80	2080/81
Intermediate Consumption	817.04	987.79	851.67	777.93
Gross Fixed Capital Formation	186.43	194.61	142.82	154.00
Final Consumption	536.36	738.06	616.99	661.06

ञ. आयात प्रतिस्थापनका सम्भावना बोकेका मालवस्तुहरु

नेपालको विभिन्न भु-भागमा उत्पादनका लागि उच्च सम्भावना रहेका प्रमुख कृषिजन्य वस्तुहरुले आयातमा उच्च स्थान ओगटेको छ । यसै सन्दर्भमा ती कृषिजन्य वस्तुहरुको आन्तरिक उत्पादन तथा प्रशोधन क्षमतामा वृद्धि गर्न सकेमा बढ्दो व्यापार घाटालाई केही मात्रामा न्यून गर्न सकिने अवस्था रहेको छ ।
यस अवस्थामा निर्यात प्रवर्द्धनका लागि सर्वपक्षीय पहललाई थप प्रभावकारी बनाउँदै बढी मात्रामा आयात भएका कृषिजन्य वस्तुहरुको आन्तरिक उत्पादन बढाउन सकिएमा एकातिर बढ्दो व्यापार घाटा कम गर्न सघाउ पुग्ने देखिन्छ भने अर्कोतर्फ कृषिमा आधारित उद्योगको विकास गरी समग्र अर्थतन्त्रलाई समृद्ध बनाउने आधार तयार हुने देखिन्छ ।

आ.व. २०८०/८१ मा आयात प्रतिस्थापनमा सम्भावना बोकेका केही कृषिजन्य वस्तुहरुको विवरण:

क्र.सं	कृषिजन्य वस्तुहरुको नाम	रकम रु. हजारमा
1	Rice and Paddy	22,229,902
2	Bran and oil cake	19,632,658
3	Pulses	17,670,478
4	Maize	14,898,002
5	Apples, fresh	8,448,933
6	Potato	6,458,727
7	Soyabean	6,022,218
8	Jute and jute products	3,800,698
9	Wheat	2,733,127
10	Dairy Products	2,512,741
11	Garlic	2,483,050
12	Onions	2,243,653
13	Groundnut	1,669,910
14	Mustards seeds	1,532,884
15	Orange	1,465,341
16	Millet	754,423
17	Lemons	717,196
18	Tomatoes	670,041
18	**Sub Total**	**115,273,939**
	Share in Total Import	7.24
	Total Import	**1,592,985,528**

ट. अन्तराष्ट्रिय व्यापार मेलामा केन्द्रको सहभागिता र परिणाम

व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्रको प्रमुख कार्य मध्ये विभिन्न अन्तराष्ट्रिय व्यापार मेलामाहरुमा निकासीकर्ताहरुलाई सहभागिता गराउनु पनी हो। यसै सन्दर्भमा केन्द्रको सहभागितामा युरोप, अमेरिका तथा एसियामा हुने मेलाहरुमा नियमित सहभागिता रहेको छ। यी मध्य हालका वर्षहरु World Expo, Surface, Magic Show-USA, Domotex-Germany, India International Trade Fair(ITTF)- India, China International Import Expo(CIIE)- China, Gulf Food–UAE, लगायतका देशहरुमा केन्द्रको सहभागिता रहेको छ ।

USA मा आयोजना भएको Surface Magic Show(Readymade Garment) मा केन्द्रको तर्फबाट सहभागिता हुदा Readymade Garment को निकासी मा अमेरिकामा गत आव २०७९/८० को तुलनामा २०८०/८१ मा १२ प्रतिशत भन्दा बढी वृद्धि भई २ अरब रुपैया भन्दा बढीको निकासी भएको छ ।

यसैगरी Gulf Food-UAE (General) मा नियमीत रुपमा केन्द्रको तर्फबाट सहभागिता हुदा Gulf मुलुकहरुमा उल्लेखिए मात्रमा निकासीमा वृद्धि भएको छ । यी मध्ये सबैभन्दा बढी UAE मा गत आव २०७९/८० को तुलनामा २०८०/८१ मा १३८ प्रतिशत भन्दा बढीले निकासी वृद्धि भइ २ अरब ५८ करोड रुपैया भन्दा बढीको निकासी भएको छ । समग्रमा गल्फ मुलुकहरुमा २ अरब ८२ करोड रुपैया बराबरका माल वस्तुहरु निकासी भएको छ ।

China International Import Expo (CIIE) – China (General) मा नियमित रुपमा केन्द्रको प्रतिनिधित्व हुदा चिन तर्फ आव २०८०/८१ मा निकासी लगभग ४६.६ प्रतिशतले वृद्धि भई २ अरब ५९ करोड बराबरको माल बस्तु निर्यात भएको छ ।

उनी गलैंचाहरु प्रदर्शन हुने युरोपको प्रतिष्ठित Domotex जर्मनीको व्यापार मेलामा नेपालको निरन्तरको सहभागिताले युरोपका केही मुलुकहरु जस्तै फ्रान्स, बेल्जियम, स्विटजरल्याण्ड मा निकासी वृद्धि भएको छ भने अन्य युरोपियली राष्ट्रहरुमा उनी गलैंचाको वजार स्थाई हुन मद्दत पुगेको छ ।

छिमेकी मुलुक भारत को नयाँदिल्लीमा आयोजना हुने India International Trade Fair(ITTF)- India(General) मेलामा हरेक बर्ष केन्द्रको संयोजकत्वमा सहभागिता जनाउदै आएको छ। जसको कारणले गर्दा भारत तर्फको निकासीमा कमी हुन नदिन यस्ता मेलाहरुमा हुने सहभागिताले प्रमुख भुमिका निर्वाह गरेको छ ।